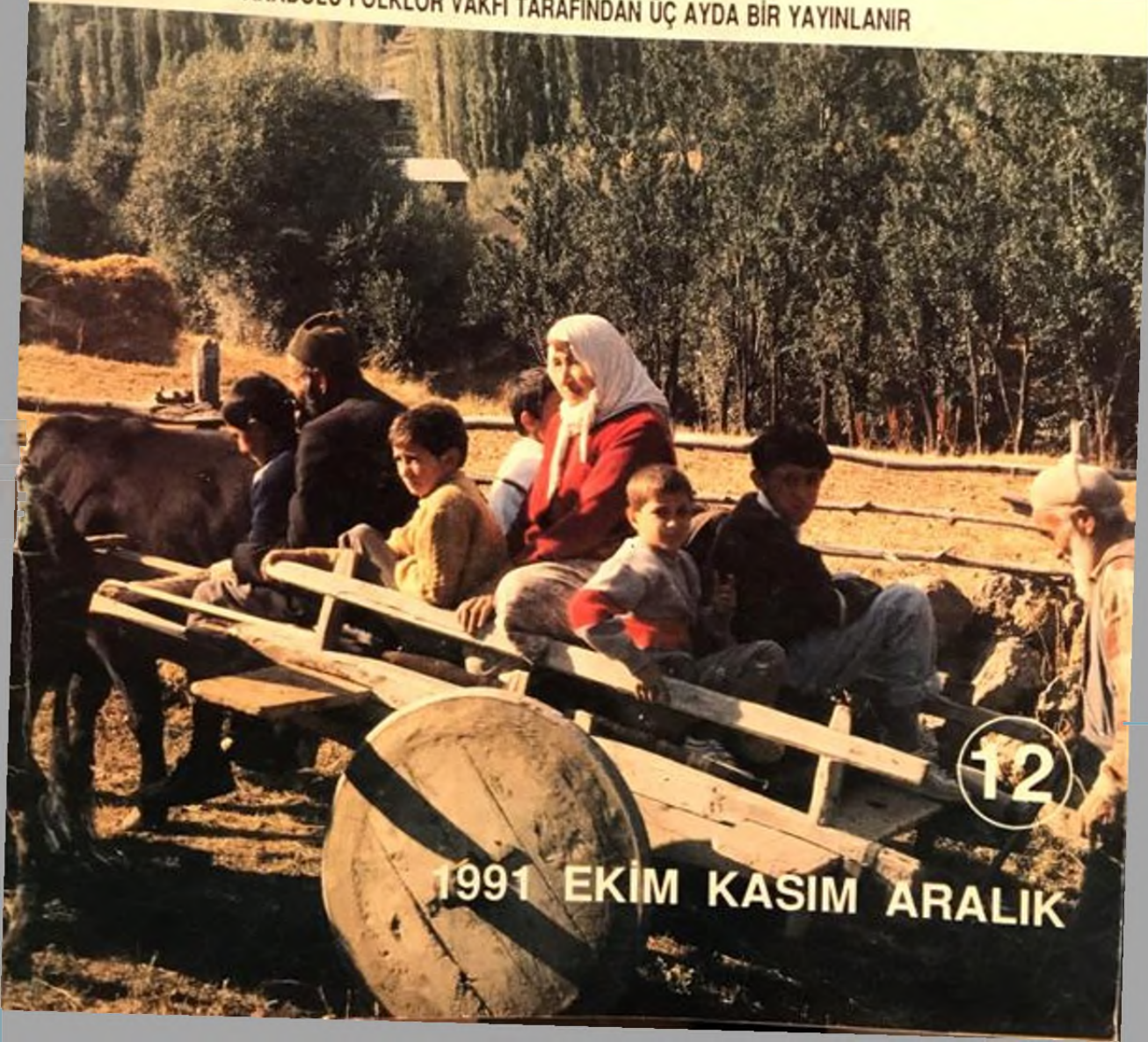

ABC Kitap
<http://www.abckitap.com>

ANADOLU FOLKLORU

ANADOLU FOLKLOR VAKFI TARAFINDAN ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR

12

1991 EKİM KASIM ARALIK

İÇİNDEKİLER

Halk Oyunu Yarışmaları	
ANADOLU FOLKLORU	475
Çengeller -Köçekler - Curcunabazlar	
Metin AND	476
Kırklarel'de Halk Dansları Araştırmalarının 50. Yılı	
Şerif BAYKURT	482
Geleneksel El Sanatlarımızdan Çorap	
İsmail ÖZTÜRK	491
Antalya Evlerinde Folklorik Unsurlar	
Musa SEYİRCİ	495
Müşak Babanın Şiirlerinde Atasözleri ve deyimler	
Ahmet DOĞAN	499
Ahıllıkda Kul Yunus	
Refik SOYKUT	501

HABERLER

A.F.	502
Ön Kapak Karadeniz'den yaşam Dia: Doç. Dr. Atilla ELDEN	
Arka Kapak Kaman Karakaya Köyünde yaşam Dia: Rüştü AKAR	

ANADOLU FOLKLORU

ANADOLU FOLKLOR VAKFI TARAFINDAN ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR

ANADOLU FOLKLORU

YIL:3 - SAYI: 12 CİLT: 2
1991 Ekim-Kasım-Aralık

Sahibi ve Sorumlu
Yazı İşleri Müdürü
Anadolu Folklor Vakfı adına
Vakıf Başkanı
RÜŞTÜ AKAR

Genel Danışman
ŞERİF BAYKURT

Yayınlanan yazıların sorumluluğu
yazı sahiplerine aittir.
Gönderilen yazılar basılsın,
basılmasın, geri verilmez.
Dergimiz basın Ahlâk Yasasına
uyar.

Abone Koşulları
Yıllık : 20.000 - TL
Altı Aylık : 10.000 - TL
(K.D.V. Dahildir)
Adres: Yüksel Cad. No: 5/2
Kızılay-ANKARA
Tel: (4) 118 56 58 - 118 99 11
Fax: (4) 125 61 33

Dizgi: Ofset Repomat
Baskı: Ofset Repomat
Onur Sok. 42/A Tel: 229 31 24-25
Mallepe/ANKARA

HALK OYUNU YARIŞMALARI

Halk oyunu yarışmaları konusu 50 yıldan beri zaman zaman gündeme getirilmekte ve üzerinde tartışmalar yapılmaktadır. Ama lâleyle sümbül ve elmaya amudun bir araya getirilerek toplanamayacağı, kıyaslanamayacağı gerçeğinde olduğu gibi, Zeybek'le Barın, Halay'la Karşılamanın da bir araya getirilerek yarışmalarının anlamsız olacağı bilindiği halde sözkonusu bu halk oyunları yarışmalarından bir türlü vazgeçilememektedir.

Gerçi danslarımızın yaşatılıp yayılması bakımından bir hareketlilik kazanmasında yarışmaların bazı yararları bulunduğu yadsınmaz. Ama biz yararlarından daha fazla zararları olduğu kanısındayız. Figür, düzen, hareket, melodi, ritim ve temalar bakımından tamamen ayrıcalıklar ve birbirlerinden ayrı zenginlikler gösteren danslarımızın yarıştınarak derecelendirilmelerinin "eşyanın tabiatına ters" düştüğü kanısını taşımaktayız.

Bir zamanlar halk dansları yarışmaları yoktu. Şenlikler, bayramlar, festivaller vardı. Daha önceleri de halk oyunları düğün ve demek gibi mahalli tören ve törelerde gösteriliyordu. Oyunlar o zamanlarda da seyirci ve oyuncular aynı heyecanları veriyordu. Hatta onları, daha milli, daha halkça ve daha estetik duygularla daha büyük heyecanlarla coşutuyordu.

Bu husustaki görüşlerimiz. Halk dansları yarışmalarının düzenlenmemesi yönünde odaklaşmaktadır.

Danslarda bir ayırım yapılması zorunluğu sözkonusu olduğu zamanlarda seçmeler yönüne gidilmelidir. Seçmeler sözkonusu olunca da çok çeşitli yol ve yöntemler bulunabilir.

ANADOLU FOLKLORU

ÇENGİLER-KÖÇEKLER CURCUNABAZLAR

Prof. Dr. Melin AND

Eski seyirlik oyunlarımızın içinde Köçek ve Çengilerin ayrı bir yeri vardır. Bunlar ayrıca lıpkı bale sanatı gibi dramatik özelliği olan sahne dansı gösterileriydi. Eski yüzyıllarda büyük bir sanal değeri taşıırken gitgide bozulmuş ortadan kalkmıştır. Bunların çeşitli adları vardı: *Çengi, köçek, rakkas, tavşan (veya tavşan oğlanı), kâsebaz, curcunabaz, rakkas beççegân, çeğânebaz, çarpazezen, beççe* (daha çok Türkistan'da, Özbekistan'da).

İlk başlarda kadın erkek ayırmadan bütün

dans edenlere, taklidi oyunlar yapanlara *çengi* deniliyordu. Nitekim XVII. yüzyıl Viyana basımlı Meninski sözlüğüne göre *çengi*'nin bir çeşit harp gibi dikine çalınan çeng çalgıcısı anlamına geldiği gibi; oyuncu dansçı, komedy oyuncusu anlamına da geldiği belirtiliyor. Bunun gibi gene XVII yüzyılda Profesör Thomas Hyde'in yazdığı *Latince De Ludis Orientalibus* adlı kitapta Türk oyunlarına ayrılan bölümde de *çengi*'nin çeşitli anlamları arasında komedy oyuncusu da olduğu gösterilmiştir. Buna karşılık erkek oyunculara *köçek* veya *tavşan* deniliyordu.

Çengi, köçek ve *tavşan*'lar bütün öteki oyuncular gibi kollar meydana getiriyorlardı. Her kolda sarı çizme giyen bir kolbaşı ve kolbaşının bir yardımcısı oluyordu. Oyuncuların sayısı bir düzine kadardı. Ayrıca *sıracı* denilen dört kişilik bir çalgı takımı, *yardakçılar*, *aynacılar* da bulunurdu. Temsil verdikleri yerde *çengileri* hamam ustaları ve *soyguncu* denilen kadınlar soyup giydirirler, onların makyajlarına, süslerine yardım ederlerdi. *Çengilerin* giyimli şöyle olurdu; *Çepeçevre* altınlarla süslü bir *tepelek* ve tüm alnın ortasında yuvarlak *"kaşbaslı"* denilen bir altın. Altın sırmayla işlenmiş kadifeden *"camadan"* denilen çapraz giyilen iki sıra düğmeli, kısa kolsuz bir üstlük; bunun altında *"üçetek"* denilen ve yanları neredeyse dizden aşağı sarkmış ipekli sırmayla süslü bir entarî; göğüslerini yarı açık gösteren ipekli hilâli gömlek, belde lahurî şal ve şalın üzerinde altın ve gümüş bağlanır veya sırma

bir kemer; üçetek'in altında topuzların az yukarısından büzülerek bağlanmış ve torbalaanmış, dökülmüş işlemeli ipek şalvar ki bu üçetekli antarı havalandıkça şalvar altından görünür, ayaklarda alçak ökçeli işlemeli pabuç, elde zil veya çarpere bulunur. Bunların III. Ahmet çağında ünlüleri Sedat Zehra, Banlı Hacer, Zikıran Kamer, Fidan Ayşe, Kelebek Fırat; III. Selim çağında ünlüleri Saçlı Sümbül, Kemankuş Eda, Zülüflü Hatice, Yandım Emine.; XIX. yüzyılda ünlüleri ise Tosunpaşa, Hayriye, Hancı Kızı Zehra, Küçükpazarlı Naile, Paşa daresi müntesiplerinden Fatma, Aksaraylı Makbule idi.

Çengilerin çoğunluğu tıpkı köçekler gibi eşcinseldiler, kadın kadına sevişirler, erkek kılığına girip "zeybek" "kılıcı" , "kahyoncu" gibi oyunlara çıkarlardı. Ayrıca tavşan oyunlarına da çıkarlar, köşeden köşeye sekerek oynarlardı.

Köçek'lere gelince, bu çeşit kadınsı tavırlı profesyonel genç dansçı erkekleri birçok İslâm ülkelerinde bulmaktayız. Köçekler kız

gibi giyinirler, saçlarını uzun bırakırlardı. Giyimleri şöyleydi: Sırma işlemeli saçaklı ipek kumaştan bir fıstık; toka, süslü ipek kumaşla altın suyuna batırılmış kemer; sırtında ipek, sıçandırlı işlenmiş gömlek, onun üzerine som sırma ile işlenmiş kadife veya al çuhadan dilme, başlarında hasır tes, üzerine pek ve kıyılar sırma ile süslenmiş çevre giyerler. 1675 yılında Edirne'de IV. Mehmet'in oğullarının sünnet düğünü için yapılan şenliği görmüş olan İngiliz gezgin Dr. Covert, gördüğü köçekleri şöyle anlatıyor.

Bunların lıycaesi çok gösterişli, ya altın ya gümüş sırmalı ipeklerden giyinirlerdi. Giyimleri bedenlerine tıpatıp uyar, bu dizlerine kadar gelir, kolları kapalı ve bellerinde keselerine ve zevklerine göre zengin bir kuşak bulunurdu. bunun altına da çok geniş, bol ve topuklarına kadar uzanan bir etek giyerlerdi; bu etek de çok gösterişli, alacalı ve açık renkte olurdu. Saçlarını kesmezler, yanlarında çepecevre güzel saç küleleri bırakırlardı, kimi saçlarını örterler, kimi de aşağı sarkıtıp veya dütlü olarak arkalarından omuzlarına dökerlerdi. Genel olarak başlarına ipek bir başlık (küçük ve tas biçiminde) veya kalpak denilen kürklü bir başlık geçirirlerdi. Bunlar arasında 10 yaşlarında bir güzel oğlan çocuğu bulunuyordu, saçları bir kadınıninki kadar uzundu. Onunla birlikte dinç, yakışıklı 25 yaşlarında bir delikanlı dansetti. Ustaca, sessiz, tuhaf bir bayağılıkta, akla gelebilecek her türlü çapkınca, kösnük duruşlara başvurdular. Geriye kalanlar 4,6 ve bazen 8 kişilik takımlarda dansettiler. Bu daha çok bedeninin kıvrılması (ulandırıcı bir duruş), adımları yavaşça, yuvarlakça kaydırmaya, durmaya ve dönmeye dayanıyordu. Kol hareketi, dans hareketi, el hareketi gibi belirli bir hareketleri yoktu. Ya yarım veya tam halka olurlar, bir ezgiden öteki ezgiye, bir güldürüden öteki güldürüye geçenler, en sonunda canlı bir müziğe ayak uydurarak uzun uzun dönerler (dervişler gibi), durunca eğilip selâm verirler ve hep yakınlarında olan çalgıların yanına koşarlar.

Köçekler de çengiler gibi eşcinseldi. Nâkım Evliya Çelebi bunları anlatırken,

yelmiş tastan teleğin çemberinden geçmiş...
veled-i zinâ... Âlilâb-misâl rakkaslar... gibi-
sinden deyimler kullanıyor. Zengin kimseler
bunlar uğruna bütün varlıklarını döküp
saçarlardı. Bunlar yüzünden kavgalar çıkar,
yeniceşiler aralarında dövüşüp kanlı-bıçaklı
olurlardı. Bir görüşe göre, Sultan Mahmut
bunları yasak etmiş, onlar da Mısır'a
Mehmet Ali Paşanın yanına kaçmışlar; bir
başka görüşü göre 1274 (1857) tarihli bir
kanunla veya 1856'da irade-i seniye ile
bunlar yasak edilmişti. Çeşilli takma adları
vardı. Evliya Çelebi, çağının oyuncu oğlanla-
rı arasında şunları sayıyor: Mazlum Şah,
Küpelî Ayvaz Şah, Saçlı Ramazan Şah,
Küçük Şahin Şah, Memiş Şah, kardeşi
Bayram Şah, Çaker Şah, Şeker Şah, Sülün
Şah, Sakız Mahbubu Zalim Şah, Hurrem
Şah, Fitne Şah, Yusuf Şah, Miraz Şah, Nazlı
Yusuf ve başkaları. Bunlar üzerine
çenglenme ve Defter-i Aşk adlı iki şiir kitabı
yazmış olan Enderunlu Fazıl Hüseyin XVIII.
yüzyıl köçeklerinden pek çoğunun adlarını
anıyor. Kendisinin de tulkunu olduğu
Çingene İsmail'den başka kırk beş kadar
köçeğin adını veriyor ki, bunlar arasında asıl
adı Yorgaki olan Büyük Alet, asıl adı Kaspar
olan Ermeni Küçük Alet, Altınlop, Tazelidan,
Kanarya, Yeni Dünya, Kıvırcık, Tilki ve
başkaları gelmektedir.

Tavşan'lara gelince, köçeklerin etek
gymesine karşın bunlar çuhadan şalvar
giyer, üstüne camadan, bellerine alacalı
renklerde şallar sarar, başlarını da köçekler
gibi açık bırakmazlar, süslü işlemeli utak
sivri bir külâh giyerlerdi. Bunlara niye
"tavşan" dendiği kesin olarak bilinmemekte-
dir. 1885'de yayınlanan ve orta-Asya'daki
gezisini anlatan Henry Lansdell buralarda
gördüğü beççe'len anlatırken¹ bunların kimi-
nin yüzlerinin denlerini tavşan gibi buruştu-
rup kırıştırdığını yazdığına göre, aynı
açıklama bizdeki tavşanlar için de yapılabi-
lir. Bunların kimi kez köçeklerle bir arada
çıkışklarını biliyoruz. Nitekim, Abdülmecit'in
oğulları Murat ile Abdülhamit'in 1261'de
sünnet düğününü anlatan Tahsin
sümâmesinden şu dizeleri örnek verebiliriz:

*iki tavşan ile geldi köçek
Arada vardı gezer bir de köpek
Çıktı raks etmeğe ol Rum beçesi.*

Tavşan, rakkas ve çengillerin de ayrıldığı-
nı görüyoruz. Nitekim Topkapı Sarayı'nda
bulunan III. Selim'in sır kâtibi Ahmet
Elendî'nin yazdığı ruznâmada şöyle cümle-
ler buluyoruz:

Topkapı'da beytûlet buyurulmağa
Şevkiyye bağçe-i cedîdi şem'ü kanâdil ile
tezeyn olunub tavşanlar ve rakkaslar ile saat
beşe değin ârâm buyruldu. İyd-i şerife
mu'tâd olan çengiler ve tavşanlar oynadı-
lup...

Çengi ile rakkasın iki ayrı sal içinde oyna-
dığını 1675 yılında Edime'deki şenliği anla-
tan Abdi sümâmesinde okuyoruz:

Topcu ocağından ibdâ ve ihtira olunan
sal keşti-i ateş gibi miyân-ı deryaya sür-sal
eyleyüb (...) derûnunda mehterhaneler seyr-i
âheng ve rakkasân-i âteşin -izârî bi-direng,
(...) sal-ı diğerde (...) kol kol çengiler raks
eylerdi, türlü türlü sanâatlar ve udhuke-termâ

hâletler ve nâzıde ve nâşinde lûbetler gösterdiler. Aynı sumâmmede bir de Ve bir gerdun üzre bir civân-ı fâze-nû ve bir duhter-i nâzık-hûr raks ider güzër eylediler.

Sultan Mahmud'un kızı Mihrimah Sultan'ın Mehmet Said Paşa'yla evlenme düğünü ve Şehzade Abdülaziz ve Abdülmecit'in sünnet düğününü anlatan Lebâb sumâmmesi bir yerde rakkaslardan şöyle söz açıyor:

Bir takım rakkaslar sanayı-ı bâziçe-i dilni-şin ile raks-ı deveran ve tavus-ı Hindustan misîlû covelân ve yadıklarının elvâr-ı ucube ve güftâr-ı hande-termâ-yı nâşinideleri bezm-nâşinânı handan ve huzuz-ı vâlîre ve meserrâf-ı mütেকâsire âktisâbıyla...

Bunların, kiminin parmaklarının ucunda, kiminin de sopaların ucunda çini tabakları tınl tınl döndürerek dansenliklerini biliyoruz. Bunların ayn bir adı vardı, bu dansçılara kâsebâz denilirdi. İşte 1582'de dilbere destan olan sünnet düğününü anlatan sumâmmede şöyle geçiyor:

Bâdehû raksar ve çabûk-dest kâse-bâzlar çini-i âfîtabı hilâllerinde döne döne

oynatılır.

Özbekistan'da bu türü olmamakla birlikte, "Tagara Oyunu" denilen bir dansla "tagarabazlar" başlarında geniş bir tabağı dengede tutarken, ellerinde cilâlı taştan pulları birbirine çarparak dansederler²²

Bu takım çalgılarının *çarpare*, *çegâne* gibi adları vardır. *Çarpare* sekiz on santim boyunda yuvarlak abanoz sopalar olup, birbirlerine vurulduğunda kastanyet gibi ses çıkarırdı, bunlarla dansedenlere ve başkası dansederken bunları çalanlara *çarparezen* denilirdi. *Çegâne* çeşit çeşit biçimleri olan bir zilli maşaydı, kimi tek bir dil üzerinde üç zilli, kimi üç dil üzerinde üç zilliydi, çalanlara veya bunlarla çalıp dansedenlere *çeganebaz* denilirdi

Curcunabazlar ise daha kaba, gülünç giyimli, gürültücü dansçılardı; kimi öteki dansçılarla birlikte oyun meydanına çıkıp onları beceniksizce taklit ederler, halkı güldürürlerdi. Yüzlerinde çirkin, "yüzlük" denilen maskeler taşıırlardı. Bunların cin askeri denilen bir çeşidi vardı. III. Ahmet'in şehzadele

ninin sünnet düğünüyle kızlarının evlenmesi için yapılan 1720 şenliğinde Mehmet Hazine'nin sümâmesi bunları şöyle anlatıyor:

...Cin askeri ta'bir olunan on, on beş sübyan kâh pür hareket ve kâh pâyan başlarında şebkûlah ve arkalarında alaca basmadan yekpare kisve şalvar mânendi gûya

bir yabancı tanık şöyle anlatıyor:

Kız gibi giyinmiş genç oğlanlar, zevklerin türlü ayrıntılarını canlandırıyorlardı; hareketleri önce yumuşak ve ölçülüydü, gırtlıkça canladı ve sonunda gözün bile izleyemeyeceği bir tütremeye geçtiler.... Gösterdikleri esneklik, çeviklik olağanüstü bir şeydi, ancak

uçkur yakası boğazlarında bağlı kollar ve eller kusve içinde kalmış bunlar lâyenkâr sükûndan müberrâ daima sıçrayub ve başsalub ve omuz depreddüb bir ân karar ilmezler keennehû bunun için halk olunmuşlar, kusurlar dahi kezâlik pür cilve ve meherhaneleri hüd hemvar ve nâhemvâr âğâzeden hâli değıl. Bu hal üzere huzur-ı âsafiye varub dürlü dürlü raks ve semâ, ve günagün mülâabeden sonra içlennden bir tekye önüne vakı bir menzill taşu larkına kendü depesin koşup ve ayakları berhava kaldırıp başı taş başında ayakları havada çengi kollarıyla raks idüp hadden birün neşal bahş etmekle..

Dans ile güldünü birbirine sarmaş dolaş olmuştu. Minyatürlerde çengi veya köçeklerin yanısıra gördüğümüz soytarılar buna kanıttır. Çoğu kez dans ile güldünü zaman-daş, lakat birbirine kaynaşmamış iki ayrı öge olarak karşımıza çıkıyor Bir yandan danse diyor, bir yandan da onları gülünç biçimde taklit eden soytarı kılıklı ve tavırlı oyuncular bulunmaktadır Nitekim XVIII. yüzyılda Ok Meydanı dolaylarında bir evde özel bir sünnet düğününde gördüğümüz böyle bir temsili

uzun bir çalışmanın sonunda elde edilebilirdi; soytarılar dansçıların yanısıra dunuyorlar, onları savrukça taklit ediyorlar, daha iyi taklit edemiyceklerini, beceriksizliklerini ortaya çıkartmaya uğraşıyorlardı.

Ancak, güldünü ve dans her zaman birbirinden ayrı gösterilmeyip, bunların birbirine kaynaştırıldığı da oluyordu. Tıpkı tiyatro dansı veya bale gibi bir konuyu güldünü ve dans yardımıyla canlandırıyorlardı. Geçen yüzyılın başında bir yabancı gezginin bir Razaman gecesi İzmir dolaylarında Turgutlu'da görmüş olduğu temsil işte bu türlü bir sahne dansı özelliği taşıyor. Gezgin gördüklerini anlatmadan önce kısaca Eski Yunan'da hyperchemata ve mimos'un ne olduğunu açıklıyor. Türklerde de bu türlü bilinen şeylerin bir kimsenin yapmacıklı, özentili tavırlarını kimi zaman yergilemeye kaçmadan bir kimsenin yaşamını, görüşlerini, düşüncelerini canlandıran temsiller bulunduğu söyleyerek gördüğü temsili şöyle anlatıyor:

Oyun kişiler on üç ile on yedi yaşları arasında güzel görünüşlü dört oğlan, yaşı ilerlemiş iki soytarı ve çalgıcıları. Genç

oğlanlar tepeden tırnağa Türk kadınları gibi giyinmiş, büyük gümüş tokalı enli kemerler takmışlardı, soytarılar ise gelişigüzel giyinmişler, hele birisinin kılığı kırpıntılardandı. Dansın konusu Türk kadınlarının töreleri ve çevirdikleri dolapları; bunu alabildiğine gerçekçi canlandırıyorlardı. Kadınların şarkı söylerken, konuşurken çıkardıkları bağırkan sesleri, onların tavırların büyük bir ustalıkla taklit ediyorlardı. Kadınlar kocalarından kaçmış veya kocalarının yokluğunu fırsat bilmişler, gizlice sevgilileriyle buluşurlar. Sevgili rolünü soytarılardan ise giyimlisesi oynuyordu. Kırpıntılar giymiş olan soytarının ise kadınların hoşuna gilmek için yaptıkları na karşılık bulduğu şey alay, yumruk, buna benzer küçük düşüncü davranışlar oldu. Dansçılar bir halka kurdukları zaman sevgililerden gözde olanı dansı açık tavırlarla yöneliyordu. Yüz verilmeyen sevgili ise elinde bir ışıkla halkanın ortasında duruyordu her ülkede görülen şakalardan biri. Dansçıların adımları ve dansın biçimi Muhtar Paşa'nın yemeğinde gördüklerim gibiydi. Zaman zaman çalgıcılar oyuncuların şarkılarına katılıyorlar, karşılık gören sevgiyi kutluyorlardı. Kimi zaman birden, keskin davranışla yerlerinden fırlıyorlar, oyuncularla birlikte dönmeye koyuluyorlardı. Bütün bunlara ellerindeki çarparaların, küçük çingirakların, kemerledinden sarkan gümüş parçaların ve başka maden süslerin gürültüsü karışıyordu. Hesaba göre İstanbul'da içki

li yerlerde bu oğlanların sayısı altı yüzdür, fakat Türk'lerin bu aşağılık dansı yapmalarına izin yoktur. Bunların kimi Emeni ve

Yahudi, büyük bir çoğunluğu da Rum ve Adalıydı. Aralarında çoğu, hizmetine girdiklerini Türk'lerin kandırmasıyla müslüman olmuşlardı. Bu oğlanlar Galata meyhanelerinde toplandıklarında "allemand" dansına benzeyen türlü hareketler gösteriyorlardı. Kimi güç biçimlere giriyorlar, güç oyunları, tehlikeli zıplayışlar yapıyorlardı

Gerek çengilerin, gerek köçek ve tavşanların oyunları yalnız dans olduğu zaman bu dans göbek alma, lopuk çarpma, ayak parmakları ucunda koşarcasına yürüme, gerdan kırma, omuz titretme, bel kırma kendini geriye alma, bedenlerini hoplatarak sallanma, kıvrıma gibi hareketlere dayanır. Kimi genye yalıp saçlarını sarkıtmışken beden öne doğrulurlar. Bunların *kaytan oyunu*, *tura oyunu*, *tes oyunu* gibi çeşitleri vardır. Yukarıda belirtildiği gibi, kimi dansçılar sözsüz, konulu dramatik oyunlar da çıkarırlardı. Bu bakımdan, bunları bir bale temsiline benzetebiliriz. Nitekim 1524 yılında İstanbul'da İtalyan azınlığın verdiği klasik bale tarihi için önemli bir bale temsiliğinde, Türk çengilerinin de dansetkilerini biliyoruz. Bugün birçok seyirlik oyunumuz gibi bunlar da tarihe karışmıştır. Ne var ki, köçeklere profesyonel dansçı olarak bugün de Anadolu'da rastlanmaktadır. Öyle ki, yakın bir çağa kadar Çankırı'da esnaf geçit alaylarında adına *hayrai kazanı* denilen, sırtıkları omuzlanarak taşınan kazanlar içinde köçekler dansederlermiş.

KIRKLARELİ'DE HALK DANSLARI ARAŞTIRMALARININ 50. YILI

Şerif BAYKURT

Kırklareli düğün alayı - Gelin indirme

Trakya halk dansları ile ilgili dosyalarım-
daki araştırma ve derleme çalışmalarımı
incelerken hemen başlangıçta 22 Nisan
1945 tarihli bir gazete kesiği elime geçti. Bu
Trakya'daki halk dansları hakkında yazılan
ilk yazıdır.⁽¹⁾ Daha sonraları aynı konuda
ikinci bir yazı Halkevleri Genel Merkezinin
Ankara'da çıkardığı Ülkü dergisinde yayın-
landı.⁽²⁾

1941 yılında Kırklareli merkez olmak
üzere Trakya'daki halk dansları araştırmaları-
na başladığım zaman bu yörede henüz bir
halk dansları konusu yoktu.

Şimdi Trakya'daki halk danslarının ortaya
nasıl çıkarıldığı ve onlara bir yaşam kazandı-
rılarak nasıl yayıldığı üzerindeki
çalışmalarımın kısa öyküsüne geçiyorum.

1943 yılında Kırklareli Ortaokuluna öğrenim olarak atandığım zaman daha önceleri 1941 yılında başlamış olduğum araştırmalarımı, düşün dernek gezerek yoğun bir biçimde sürdürdüm.

Ne var ki, Trakya ve hatta Anadolu'daki aydın kesimlerin genel kanısı Trakya'da halk dansları (o zamanın deyişimyle milli oyunlar) bulunmadığı üzerindeydi. Bulunsa bile bir takım müstehcen, çiftletelli biçiminde oynanan çingene oyunlarıydı. Genel kanı buydu.

Gerçekte de ilk bakışta tepinmeyi andıran bazı horalarla çiftletelli denen bınakım kalça-göbek oyunlarından başka bir şey görünmüyordu.

Bu tarihlerde, halk oyunları üzerinde, Ankara ve İstanbul'da kuramsal çalışmalar yanında bazı uygulamalar da başlamıştı. On yıl kadar olmuştur ki, milli oyun gösterileri ve festivaller tertipleniyor, yurdun her köşesinden büyük şehirlere özellikle Ankara'ya halk oyunu ekipleri getiriliyordu.

Gerçi Trakya'da halk oyunları görünmüyordu. Fakat pek çok oyun havası vardı ve bu oyun havaları Anadolu'daki oyun havalarından daha değişikti. 9/8, 7/8, ve 5/8 liklerin çoğunlukta olduğu bu melodilerde daha başka bir hareketlilik ve daha başka bir tad ve tarz seziliyordu. Eğer bu bölgede halk dansları bulunacaksa ki her halde bulunacaklı muhakkak Anadolu'daki oyunlardan daha farklı olacaktı.

Davul zurna da, Anadolu'da rastlamadığımız bir içimde, çift olarak çalınıyor, zurnalardan biri dem tutuyordu. Hatta zaman zaman bu dem tutma paralel seslerle esas melodiye katılıyor, genel olarak üçlü aralıklarla çift ses halini alıyordu. Çok kıvrak oyun havaları bulunan Rumeli'de muklaka halk oyunları da bulunmalıydı. Aışler, Estargon'lar gibi serhat türküleri söyleyerek orta Avupa'ya akın eden ve Vıynaları kuşalmaya giden bu kahraman kabadayılar her

halde neşesiz, hareketsiz ve oyunsuz olamazdı.

İşte bu duygu ve düşüncelerle beş yıl gibi uzun sayılabilecek araştırma ve incelemeler sonunda değişik tarzda, karşılıklı sıralar halinde fakat derli toplu bir biçimde, erkeklerin oynadığı bir oyun ilgimi çekti. Karşılıklı iki sıra düzeninde fakat başlangıçta ağır bir zeybek gibi oynanan 9 vuruşlu bu oyunun adı Zigoştı. Sonra aynı grup ayuncularından aşağı yukarı aynı tarzda oynanan bir ikinci oyun daha seyrettim. adı Drama karşılması idi. Araştırmalarımı sıklaştırıp derinleştirdikçe daha başka oyunlar da buldum. Fakat saptadıklarımın çoğunu bugünkü Trakya sınırlarımız içinde sonradan gelip yerleşen göçmen Türklerin oyunları oluşturunuyordu.

Burada önemli bir hususa değinmeden geçmek istemiyorum. Trakya sınırlarımız içinde yerli halkın oynadığı oyunlar da yok muydu? Vardı kuşkusuz. Ama Gacal dediğimiz yerlilerin oyunları hem daha az sayıdaydı, hem de daha az çarpıcı nitelikteydi. Onun için göçmen oyunları derlemelerde öncelik almış oldu. Bununla birlikte daha sonraları bütün oyunlar bir arada derlenip değerlendirilmeğe başlandı.

1945 yılına vardığımızda elimizde biliniş oynanan 15 halk dansı vardı. Bu oyunların adlarını aşağıda veriyoruz.

- 1- Zigoş
- 2- Drama Karşılması
- 3- Beylerbeyi Ahmet bay
- 4- Kabadayı
- 5- Üçayak
- 6- Sırto-Şırto
- 7- Eski kasap
- 8- Hanım ayşe
- 9- Düz horo
- 10- Tıkveş-Ağır Tıkveş

(1) Şenel Baykurt, Trakya'da Yaşlıyın Gazetesi 22 Nisan 1945 Trakya'da Milli Oyunlarımızdan Zigoş

(2) Şenel Baykurt Ulku dergisi, Ankara Ekim 1947 sayı 10 Zigoş

- 11- Toska
- 12- Karayusufl
- 13- Arzuyla Kamber
- 14- Papas Kızı-Rum Kızı
- 15- Alaybey

Elimizde böyle, bir gösteri programını dolduracak nitelik ve nicelikte halk oyunu toplanınca sıra, bir kısım oyuncularla bir araya getirilerek onlardan bir grup kurmaya gelmişti. Ancak bu suretle oyunlar gün yüzüne çıkarılmış olacaktı.

1946 yılında, Halkevlerinin kuruluş yıldönümü töreninde, halktan yaşları 40 ile 45 civarında olan oyuncularla bir ekip kurmak suretiyle, Kırklareli şehrinin Halkevi salonunda ilk halk oyunları gösterisi yapıldı. Artık Kırklareli'de Trakya halk oyunlarını gösterebilecek bir halk oyunları ekibi vardı. Bir takım çallak seslere karşın ekip ve oyunlar beğenildi, sevildi, tutuldu.

1947 yılında Edirnelilerin İstanbul'da düzenledikleri Trakya-Meriç gecesine Kırklareli'den Trakya halk oyunları ekibi de davet edildi. Bu davet de oyunların tanıtılması bakımından önemli bir olay niteliği taşıyordu.

Oyunlara ve oyunculara canlılık kazandırabilmek için bir yandan uygulamalı çalışmalara devam ederken, bir yandan da yeni oyun araştırmaları üzerindeki çalışmalarını sürdürüyordum.

1950 yılına varıldığında 25 oyun adı daha saptamış ve bu suretle oyun adedini (40) sayısına yükseltmişim.⁽³⁾

- 1- Davullar Çalar Kırk Haydul Oynar
- 2- Dramalı Hasan
- 3- Selânik
- 4- Kurdum Bahçelerde Asma Salıncak
- 5- Dere Boyu Düz Gider

- 6- Dere Geliyor Dere
- 7- A bra Sülman Aga
- 8- Mendilli Oyun
- 9- Naile Güzel
- 11- Boymisa- Beymiya
- 12- Patrano-Patrino

- 13- Pavle
- 14- Agoğlu-Küçük Molla
- 15- İstanbul Kasabı
- 16- Haydar Haydar
- 17- Dalyan Mitrâ
- 18- Maleş Kızları
- 19- Ali Paşa
- 20- Tapşın Havası
- 21- Ali Yazıcı
- 22- İbrahim Hoca

Taklîkî Oyunlar:

- 23- Pehlivanlık Peşrevi
- 24- Ekip biçme, Harman savurma, parayı Cebe Koyma, içki içip ödynama
- 25- Al koşurma, Attan Düşme

Burada, 1940'lı yıllardan başlayarak günümüze kadar olan zaman içinde derlenmiş halk danslarının adlarını vermeden önce, oldukça önemli bir notkayı belirtmede yarar görüyoruz. Trakya'da meydana getirilmiş oyun ekipleri, oynadıkları oyunları, bugün derlenmiş oldukları ve ekiplerin kurulmuş olduğu yerlere maletmek eğilimindedirler. Ama hemen şunu işaret edelim ki halk danslarının yaradılışı tarihin derinliklerine doğru uzanmakta, doğuş yerleri ve nedenleri de genel olarak bilinmemektedir.

Trakya'da sayıları 120-130 civarında olan halk dansları, bugünkü sınırlarımız içinde bulunan yeri, göçmen tüm halkımız tarafından oynanmaktadır. Söz konusu oyunlar, Kırklareli'de, Edirne'de Tekirdağ'da ve bunların kasaba ve köylerinde derlenmiş ve adı geçen yerlere mal edilmiştir ya da mal edilmek istenmektedir. Kuşkusuz bu iyi bir istek ve davranış biçimidir. Ama oyunların oralar-da doğup yaşayarak geliştiğini kanıtlamaz.

(3) Şenit Bayraktı Türk Folklor Araştırmaları dergisi 1968 Eylül, cilt 5, sayı 110 syf. 1753. Yeni Derlenen Trakya Halk Dansları

Bunların Koca Balkanların ve bizim Rumelinin her yanında oynanmış hatla oralarda bugün de kalıntıları bulunan Türk danslarımız olduğu unutulmamalıdır.

İşte Balkanlardan kopup gelerek Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ bölgelerinde yerleşen, Drama, Kavala ve Selânik şehirleri ile çevrelerindeki kasaba ve köylerde yaşayan halk oyunlarını;

Doyran'lılar, Karacaova'lılar, Libotun'lular, Üsküplü'ler, Komanova'lılar, Ustunumca'lılar, Kırkış'lılar, Kırcaeli ve Deliormar'lılar (dağlılar), Kayalar'lılar, Işıklar'lılar, İştip'iler, Nasıç'lılar, Torbeş'ler, Tikveş'iler,

Radovišta'lılar, Zigoş, Drama Karşılması, Alipaşa (kalamalya) oyunları Drama, Libotun, Zigoş ve Zanc'lılar,

Karaguna oyunu Nasıç'lılar,

Patrino (Patrino) ve Toska oyunları Arnavutluk'taki Türkler,

Pavle oyunu Karacaova'lılar

Tikveş ve Ağır Tikveş oyunları Tikveş'iler, Edirnenin Ardı Bağlar oyunu Edirneliler.

Dere Geliyor Dere oyunu Kırklareli ve Lüleburgazlılar,

Sülûman Ağa Kırklareli'li'ler (Büyük

Trakya'da Halk Dansları

Pırdeş'lılar, Radovišta'lılar, Serez'lıler oynamaktaydılar Kuşkusuz sözü edilen bu 120-130 halk dansı içinde Trakya'daki yerli halkın oyunları da bulunmaktadır.

Yukarda adların saydığımız kasaba ve köylerden gelen Türk halkının çoğu 1923 Lozan Andlaşmasının ilgili hükümleri gereğince ana yurda göçüp yerleşmişlerdi.

Şimdi oyunların vaktiyle oynandıkları yer ve yörelere göre de bir dökümünü vermede yarar görüyoruz.

Alaybey, Boymısa (Boymiya), Kara Yusuf ve Lenko oyunları Doynan ve Kılış'lılar,

Arzuyla Kamber Oyunu Pırdeş'lıler ve

mandırada ki Pomaklar),

Özellikle kadınlar arasında yürütülen Karşılama oyunları Kırklareli, Edirne ve Tekirdağlılar tarafından oynanmaktaydı.

Burada Kırklareli'deki uygulamalarda ekip çalışmalarına tekrar dönelim.

Edirne'li'lerin İstanbul'da düzenledikleri Trakya-Mariç gecesinden sonra ekip olarak çok önemli bir davet daha aldık.

1950 yılında (WAY) Uluslararası Gençlik Teşkilatı'nın İstanbul'da toplanması münasebetiyle Türkiye Milli Talebe Federasyonu

tarafından tertiplenen Milli Oyunlar Festivaline Trakya (Kırklareli) ekibi de davet edildi. Bu olay artık Kırklareli halk danslarının tamamıyla gün yüzüne çıkışının bir işaretiydi. Ama ne oluyorsa bu olaydan sonra oldu. Kırklareli'de cadı kazanı daha fazla kaynamağa başladı. İşin zor yanı sonradan gelecekti. Kırklareli'deki sözde aydınların bir takım ters görüşleri yurdumuzdaki diğer aydınlara da bulaşıyordu. Efendiden geçinen bir takım yöre aydınlarına göre (bu görüşe bazı üst yöneticiler de katılıyordu) bu derlenen oyunlar Türk oyunları değildi, gâvur oyunlarıydı. İşin daha ilginç yanı zamanın ortaokul müfredat programının da onlardan yana olmasıydı. Programın beden eğitimi ile ilgili bölümünde "karşılama ve çiltetelliler oynatılmayacak" gibi bir kayıt ta bulunmaktaydı. Bu kayıt bugün de vardır. (4) Halbuki bu yöneredeki oyunların bir bölümü karşılamaydı ve bu oyunlar müstehcen olmayan aynı bir bölümü oluşturunuyordu.

Ben bu oyunların müstehcen olduğu kanısında değildim. Nitekim Kırklareli'de yerimin daraldığı bu güç günlerde zaman zaman İstanbul'a gidiyor, bu konuda otonte olduğuna inandığım Mahmut Ragıp Gazimihal hocamıza durumu anlatıyor, ondan güç ve kuvvet alıyordum. Kendisi beni yüreklendiriyordu:

"Biz Balkanlarda 500 yıl kaldık, Şeref, diyordu, Elbette birtakım kültür alış verişleri oldu. Şu bir gerçek ki biz Balkanlara daha çok verdik. Oyunların çoğu bizimdir. Diren ve dayan. Bu oyunları gün yüzüne çıkar. Bu büyük hazinemiz kaybolmasın. Onları yok olmaktan kurtar." diyordu bana.

Direniyor, dayanıyordum. Ama pek çok hususta artık gücüm yelmüyordu. Nitekim 1950 yılında beni Kırklareli'den ayırdılar. Bundan sonra Kırklareli'deki halk dansların uzakları izleyecektim. Bununla birlikte inani-

yordum ki Trakya danslarının bana ihtiyacı olacaktı, çalışmalarımı sürdürüyordum.

Ben ayırdıktan sonra, Oyunlarla ilgili olarak Kırklareli'de ilginç bazı olaylar oldu. Önceleri "Bu oyunlar gâvur oyunudur" diyenler, oyunların başına geçtiler, bir takım dernekler kurarak İstanbul ve Ankara gibi şehirlerle ilişki kurmağa başladılar.

Bu yıllarda Halkevleri kapatılmış, Yurdumuz yüzeyindeki bütün halk oyunlarının yuvaları da dağılmıştı.

1955 yılında memleketimizin bu önemli kültür hazinesinin yok olması tehlikesi karşısında bir grup aydın bir araya geldiler. Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisi adıyla bir vakıf kurdular. Yapı ve Kredi Bankası İdare Meclisi Reisi Kâzım Taşkent'in başkanlığında kurulmuş olan bu tesiste; Ahmet Kutsi Tecer, Halil Bedi Yönelken, Vedat Nedim Tör, Muzaffer Sarısözen, Ahmet Adnan Saygun, Mahmut Ragıp Gazimihal, Nedim Akçer, Behçet Kemal Çağlar bulunuyordu. Aynı yıl içinde bu gruba ben de katıldım.

Türk Halk Oyunlarını Yaşatma ve Yayma Tesisinin İstanbul'da 1955 yılında düzenlenmiş olduğu Halk Oyunları Bayramına, vakityle benimle birlikte çalışan elemanlardan meydana gelen bir Kırklareli ekibi de davetli olarak iştirak etti. İstanbul'daki bu ilk Halk Oyunları Bayramında Kırklareli Halk Oyunları tahminlerin üzerinde ilgi topladı.

Tan gazetesinin değerli Köşe yazarlarından Neriman Hikmetli şöyle diyordu:(5)

"Trakya ekibi muhakkak bu seneki halk oyunları Bayramının sürprizidir. Muhteşem bir gösteri ile sahneye inmektedirler. Öteki ekipler kapılardan girdikleri halde, Trakyalılar, tiyatronun merdivenle çıkılan sur şeklindeki yüksek damından çit davul ve zurna sesleri gümbür gümbür bir ahenkle etrafı inletirken yiğit bir eda ile göründüler, Rumelinin o içi kavrayan havaları çalınarak

(4) T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaokul programı 1962 sayfa. 295 madde 4.

(5) Tan Gazetesi İstanbul 31 Ağustos 1955

aşağı iniyorlardı. İşte Erzurum, Sivas ve Ege halk kültür ve geleneğinin temiz bir ifadesi Trakya."

İstanbul gazetelerinde pek çok yazarın eleştiri ve beğenilerine konu olan Trakya halk dansları hakkında Sanat yazarı değerli müzisyen Selmi Andak ta şunları yazıyordu:

"Bu yılın en büyük sürprizi ve yeniliği Burdur ve Kırklareli (Trakya) ekibinin ilk defa gösterilere katılarak oynadıkları yeni oyunlar oldu.

Kırklareli: Baylerbeyi Ahmet bey. Karşılama, Uçayak oyunlarında özellikle davulcunun çeşitli, ulak vuruşları ile ritm bakımından canlı ve sahnenin her iki tarafında iki davul iki zamanın çalınışı gibi bir yenilik cazip idi. (6)

Burda ilginç bir anıya değinmeden geçmiyeceğim. İstanbul'da Açık Hava Tiyatrosu'nda düzenlenen ilk Halk Oyunları Bayramı'nın davetlileri arasında değerli müzikolog ve folklorcu Mahmut Ragıp Gazimihal de vardı. Sağlık durumu elvermediği için tiyatronun aşağıdaki ön kısmına inememiş, yukarda giriş kapısının yanında bir koltuğa oturmuştu. Aşağıdan, sahnenin yanından beni çağırttı.

--Şerif, bu Trakya halk oyunları üzerindeki çalışmaların için seni tebrik ederim. Yalnız bir soru sormak istiyorum. Bu oyunları derleyip toparlayarak gün yüzüne çıkaran ve tanıtan sen değil misin?

Ben şöyle bir cevap verdiğimi hatırlıyorum:

-- Bundan şüphemiz mi vardı hocam? dedim. Bu konuda siz de benim kadar yardım ettiniz. Sıkıntılı günlerimde hep siz beni yüreklendirmiyor muydunuz? Biliyorsunuz hep sizden güç alıyordum.

-- Bunu yakından biliyordum. Zaten

bunun için seni buraya kadar çağırdım. Şimdi senden büyük bir ricam var. Trakya halk oyunlarının nasıl gün yüzüne çıkarıldığını bildiren geniş bir makale yaz ve en yakın zamanda yayınla, dedi.

Bu demek oluyordu ki Mahmut Ragıp Gazimihal hocanın kulağına bir şeyler gelmişti. Benim bilmediğim bazı hususları o benden daha iyi biliyordu. Mahmut Ragıp hocanın bu isteği üzerine "Trakya Halk Dansları Nasıl Kurtarıldı? başlıklı bir yazı yazarak Türk Folklor Araştırmalı dergisinde, biraz geç te olsa yayınladım. (7)

Kırklareli halk oyunları ekibinin ilk gösterilerinden sonra özellikle basından yararlanmayı düşünüp ön planda ele almakla birlikte, bu konuyla ilgili yakın arkadaşımın da yardımlarına gereksinim duyduğumu belirtmeliyim. (8) İst. Sonposta gazetesi ile (9) Lüleburgaz'daki Özdilek gazetesinin yazılarından başka, sözünü ettiğimiz yıllarda İstanbul Belediye Konservatuarından değerli müzisyen Nedim Otyam da Kırklareli'ye kadar gelerek bizi yüreklendirdi.

1950 yılında uluslararası Gençlik Toplantısı (WAY) Festivalinde, Okul arkadaşım Halil Oğultürk'te benimle ilişki kurdu. Halil Oğultürk bana "Millî Eğitim Bakanlığı adına bir araştırma ve inceleme gezisine çıkacağını, bu geziye Trakya'dan başlarsa, kendisine yardım edip etmiyeceğimi sordu. Ben de kendisine bu olanğı sağlayacağımı, Kırklareli'de kendisini misafir edeceğimi söyledim ve kendini bir ay misafir ettim. Çalışmalarımız sırasında, o zaman henüz bugünkü gibi teknik araçlar bulunmadığı için Zıgoş oyunu başla olmak üzere kendisine birkaç halk dansı da öğrettik.

Burada bir hususu, altını çizerek belirtmekte yarar görüyorum. Halil Oğultürk'ün Trakya halk danslarıyla olan ilişkisi, benim

(6) Tercüman Gazetesi İstanbul 15 Eylül 1955

(7) Şenî Baykırı Türk Folklor Araştırmaları dergisi Cilt 4 sayı 77 syf 1223

Trakya Halk Dansları nasıl Kurtarıldı?

(8) Sonposta gazetesi İstanbul 16 Mayıs 1950

(9) İsmet Hulusi İmsat Özdilek Gazetesi Lüleburgaz 1950

çalışmalara başladığının üzerinden tam on yıl geçtikten sonra olmuştur.

1955 yılında Türk Halk Oyunları Yaşatma ve yayma Tesisinin İstanbul'da düzenlediği ve gelenekleştirerek Uluslararası bir nitelik kazandırmaya çalıştığı Halk Oyunları Bayramından sonra Trakya'nın diğer illerinde de bölgedeki halk oyunlarına karşı bir ilgi uyandı. 1960'lı yıllarda, Edirne Müzesi müdürü Sayın Sabahattin Türkoğlu bu konuda yazılar yazıp yayınlamaya başladı. (10) 1966 yılında Tesisin halk oyunları bayramına da ekip başı olarak katıldı.

Bu çalışmalar daha sonraları Tekirdağ'a ve hatta sözkonusu illerin içlerine kadar sıçradı.

Bugün Trakya'da yaklaşık 120-130 kadar halk dansı saptanmış bulunuyor. Okullarda ve derneklerde (100'e yaklaşan oyun ekibi var. Elbette okullardan başlayarak köylere kadar varan yerleşim merkezlerinde halk oyunu ekiplerinin kuruluşu, Türk halk kültürüne eğilme bakımından mutluluk vericidir. Ama bir yandan oyun ekipleri kurulurken bir yandan da bilimsel çalışmaları gözden ırak bulundurmamak koşuluyla.

Bugünkü sınırlarımız içindeki Trakya'dan derlenmiş yaklaşık 120 halk dansının adını aşağıda veriyoruz.

Abre Sülüman Aga
Agoğlu (Ago, Küçük Molla)
Ağır Tikveş (Tikveş)
Ahmetbey (Beylerbeyi Ahmetbey)
Alabacak
Alaybey
Alıpaşa
Ali Yazıcı
Aman Değirmenci (Abre Değirmenci)
Amavut Horası
Arzuyla Kamber
Atlama-Hoplama
Bağa Gider Oduna
Balkan Gaydası

Beylerbeyi (Ahmet bey)
Beymiya (Boymisa, Boymiya)
Börülice
Bulgar Gaydası
Burgaz Gaydası
Cevriye
Çam
Çanakkale
Çete (Çeta, Eşkiya, Kumita)
Çevik (Kerela, Rampi)
Çiftetelli
Çoban Havası (Çobani)
Dalyan Mitra
Davullar Çalar Kır Haydul Oynar (Kırk Haydul)
Davullar Çalar Çaydan Aşağı
Dere Geliyor
Dere Boyu Düz Gider
Dol Karabakır (Karabakır)
Domuzu Bataktan Çıkarma
Döne Oyunu (Döne Halayı)
Drama Karşılması
Dramalı Hasan
(Debreli Hasan, Hasancık)
Düz Horo (düz Hora)
Düz Kasap
Edirne'nin Ardı Bağlar
Edirne Üçayağı
Eğin Hora
Eski Kasap
Eskiya (Çete, Çeta, Eşkiya, Kumita)
Faloş
Galamatya (Galamata)
Gayda
Gel Seyrek
Gençlik
Gogole (Gorgol Ağa, Gugule)
Gordelâ (Kurdela) (Kurdali)
Göçmen Kızı

(10) Türk Folklor Araştırmaları dergisi Cilt 9 sayı 194 sayı 3853

Edirne ve yöresi Halk Oyunları

G zel Emine
Hanım Ay e
Hasancık (Debreli)
Haydar Haydar
İstafalka (İsteviyalka)
İbrahim Hoca
İnce Gayda
İsperitzka
İspanyol Kasabı
İzzet Hoca
Kabadayı
Kalaycı
Kalamatya (Kalamatium)
Kalgıma
Kampana
Karaçalı
Karaguna
Karasarlı (Karahisarlı)
KaraYusu 
Kar ılama
Kasap
Kaynana
K zibe
Kerala ( evik, Rampi)
Kırk Haydut (Davullar  alar Kırk
Haydut Oynar)
Kız Horası
Ko u (Taktilli Oyun)
Kumita (E kiya,  ele,  eta)
Kurban Havası (Taktilli Oyun)
Kurdum Bah elerde Asma Salıncak
Kurdela (Gordela, Kurdalı)
K   k Molla (Ago, AGOO LU)
Lenko
Lot a
Male  Kızları
Mendil Havası

Naciye
Naile G zel
Pancar Havası (Taktilli Oyun)
Papaz Kızı (Rum Kızı)
Pa a Duda
Patrona, (Palrino)
Patrilyoti
Pavle
Pehlivan Havası (Taktilli Oyun)
Pomak Gaydası
Rampi ( evik, Kerela)
Roman Havası
Rum Gaydası
Rum Kızı (Papaz Kızı)
Sel n k
Sırto
Stefalka (Steviyalka,  ifti ayak)
Stoplu Gayda
Stoplu Kasap
S l man Aga (A bre S l man Aga)
Taktilli Oyun (Ekip b  me, Paray  Cebe
Koyma, i ip oynama)
Taku 
Tap ın Havası
Tek Ayak
Tekirda   ittetelisi
Tekirda  Kar ılması
Tekirda  yarım havası
Telgrafın Telleri
Trakya Gaydası
Toska
Tikve  (A ır Tikve )
Tnyon
Tozpembe (Bahriye   tetellisi)
Gelibolu Zeybe i
Tulum

Yarım Hava (Roman Havası)

Yaylada Gördüm

Uzun Urgan

Yarım Burgaz

Yarım Kasap

Üçayak

Yeni Kasap

Zekiyem

Zıgoş

Bugün artık Trakyadaki halk oyunu ekipleri de Anadolumuzdaki diğer halk oyunu ekipleri gibi dış ülkelerde bizi şerelle temsil etmeğe ve yabancı ülkelere Rumelinin altın gençleri de altın madalyalar getirmeğe başladı. İşte Trakyadaki halk danslarının 50 yıllık öyküsü.

O zamanlarda, sözünü ettiğimiz 1940'lı yıllarda, halk oyunları konularıyla uğraşanlara iyi gözle bakılmıyordu. Hele okumuş yazmış kişiler, sözü edilen bu konularla ilişki kurarlarsa yerlerinden ve hatta mesleklerin-

den oluyorlardı. Benim için de öyle oldu, yerimden yurdumdan oldum. Ama şimdi halk dansları tüm okulların ve özellikle üniversitelerimizin ana konuları arasında yer aldı. Folklorla ilgili derslerimiz, kürsülerimiz ve bölümlerimiz var. Konunun uzmanı olan profesörlerimiz, doktorlarımız, doçentlerimiz gençlerimize ders veriyorlar. Halk oyunlarımızla ilgili yeni doçentlerimiz, profesörlerimiz yetişiyor.

Şimdi Rumeli gençleri de kendi yörelerinin halk danslarını bilimsel metodlarla araştırıp inceliyorlar ve kedi oyunlarını meydanlarda, salonlarda her türlü tören ve eğlencelerde zevkle, neşeyle ve gururla oynuyorlar. Ne güzel, ne güzel.

50 yıl önceki zor günlerimi zaman zaman yorgun ve üzgün, zaman zaman canlı, ve mutlu duygularla anımsıyorum.

50 yıl böyle karışık duygular içinde geldi, geçti.

Trakya'da Halk dansları erkekler grubu

GELENEKSEL EL SANATLARIMIZDAN ÇORAP

Yar. Doç. Dr.İsmail ÖZTÜRK (X)

Çorap ördüm milinen
Düzdüm koydum gülünen
Şimdi sevdiğim gelir
Otuz iki dilinen (1)

Çoraplar örgü tekniği ile yapılan el sanatı ürünleri içinde önemli bir bölümü oluştururlar. Örgü: " elde kullanılan basit aletlerle tek ipliğin kendi üzerinde bükülüp kıvrılarak çeşitli ilmelerle tutturulması veya düğümle-

örünürler.

Ülkemizde çok zengin bir el sanatı birikimi olmasına karşın, günümüzde bu birikimin değerlendirildiği pek söylenemez. Yine günümüzde kimi el sanatı türleri kullanım alanı kalmadığı için ortadan kalkarken, kimi el sanatı, türleri de teknolojik gelişme, toplumsal değişme , ekonomik nedenlerle ya biçim değiştirmiş ya da unutulmaya yüz tutmuştur. İşte unutulan el sanatları arasın-

1) Aksaray ılı Yenikent Kasabası "Kurt" motifli, yörede Galçın diye bilinen erkek çorabı

mesi ile yapılır. (2) Bir başka deyişle örgüler, tezgâha gerek duyulmadan tığ, iğne, şiş (mil) gibi basit araçlarla yapılan bir el sanatı

da, özellikle kış sporları içinde değerlendireceğimiz, sağlık açısından önemini koruyan çorap, kaşkol, kazak gibi örgüler yer almak-

tadır.

Çorabı artık özel koleksiyonlarda, müzelerde veya gereç yönünden değişime uğramış, yozlaşmış olarak turistik eşyalar arasında görebiliyoruz.

Çorabın salt giyim aracı olarak düşünülmesi gerekir. Çorap, yapılışı, çeyizde yer alışı, günlük yaşamdaki işlevi gibi konularla, kısacası toplumda çorap çevresinde oluşan kültürel öğelerle değerlendirilmelidir. Bu nedenledir ki çorabın yapılışı ve tekniğinden çok, onun çevresinde gelişen kültürel değerler bu yazıya konu edilmeye çalışıldı.

Çoraplar, ham madde farklılıkları, biçimleri, motifleri, kadına, erkeğe, çocuğa özgü oluşları ile ülkemizde yörelere göre ayrımlar gösterirler. Sözgelimi, çorabın hem maddesini, Kuzey ve batı illerimizde pamuk, Orta ve Doğu Anadolu'da yün ve liflik oluşturur, Çoraplarda biçim, motif ve işlev bakımından iller arasında büyük ayrımlar olabileceği gibi, aynı ile bağlı yerleşme yerlerinde de çok farklı çoraplar yapılabilmektedir.

Anadolu'da ipliğin hazırlanmasından çorabın örülüşüne kadar geçen sürede, genç kızlar arasında yarışlar düzenlenir, maniler söylenir, çorap üzerine motiflerle aşklar, sevgiler, nefretler işlenir. (xx) Tüm bu kültürel birikimler göz önüne alındığında çorap, sadece ayağa giyilen basit bir araç olmaktan çok, Anadolu insanının kültürel birikimi olarak ele alınabilir.

Sözgelimi, Sivas Şarkışla'da kış aylarında genç kızlar evlerde toplanırlar. Kendi aralarında ip eğirme yarışması düzenlerler. Yarışmaya katılanlar yünlerini hazırlarlar. İçlerinden biri mani söylerken yarışın başladığını ilan eder, Yünü en erken iplik yapan yarışçı kazanır, Yarışçı kazanan kıza armağan bir mani düzülür:

Çorap ördüm dizleme

Yandı ciğer közleme

Giliğim gurbet aldır

Gelir diye gözleme (3) gibi

Bir başka yarışma da Niğde-Aksaray-

Doğu yörelerimize ait değişik çorap örnekleri

Yenikent (Amarat) kasabasında çorap örülürken yapılan yarışmadır. Yenikent'te genç kızlar, kendi aralarında çorap örerken "gulaç konma yarışı" yaparlar. Yarışmaya katılanlar iplerini örgü yerlerinden birleştirir-

(x) Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölüm Başkanı ALSANCAK - İZMİR

1 - Emin Kuzucular Şarkışla'da Çorap ve Çorapçılık, Sivas Folkloru Derg. 40. sayı: 1976 13 s.
2 - Ankara Halkın Türk Örgü İşleri Sergisi (broşür) Ankara 1947

(xx) Çorabın ham madde hazırlığı, boyama ve yaptığı tekniklerine ilişkin bilgiler için bkz. "

a- İsmail Öztürk, El sanatlarının toplum kalkınmasında önemi ve Amarat Köyünde, el örgülen. (Makale, 123 132 s.) T.F.A. Yıl 1974 Ankara 1975
b- Prof. Kenan ÖZBEL, Türk köylü Çorapları, İstanbul 1976 İq Bankası Yayını
c- Naci Eren, Antalya Bölgesi Çorapları (Makale, 81 - 92 s.) Türk Folkloru Arası Yıl. 1974 Ankara 1975 Kültür Bakanlığı Milli Folklor A.D. yayını

ler. Buradan başlayarak tüm iplikler kulaçla ökülür. Her kulaç sonunda iplere birer teğmek (çabuk çözölen düğüm) atılır. Genellikle on kulaç ökülür. Çoraplar aynı anda örölmeye başlanır. Her kulaç balmende düğömler çözöölür. En son düğöümü ilk çözöen birinci ilan edilir.

Ölkemiz kırsal kesiminde, geleneksel yaşam içinde çorabı ele alırsak, öncelikle çeyizde çorabın işlevini gözöndüne almak gerekir. Çeyizde yer alan çoraplar için sanat değeri yüksek, renk ve motif açılarından günlük giyimde kullanılmak üzere yapılanlara oranla daha zengin, içinde duygular gizlidir diyebiliriz.

Çeyizlik çoraplar arasında özelliöli olanlar vardır. Sözgelimi; Yenikent'te (Aksaray-Niğde) nişandan belli bir süre sonra delikanlı nişanlısı için bazı armağanlar atarak, yakınılarından bir yaşlı kadınla nişanlısına gönderir. Armağanları geliren kadın nişanlı kızca iyi karşılanır, başı yıkanır, yemeğe bırakılır, başına örmek üzere kenarı oyalı çalılık çarlatır (baş örsüsü örer). Nişanlısı için de bir çift çorap kor bohça. Çorap güvay çelneviri (bir başka adıyla Lokumlu) motifleri ile süsölüdür. Bu çorap bir hafta içinde nişanlısınca giyilmez ise, kızı istemediğine yorumlanır. Yeni Kent'te en çok kullanılan motifler; toka, öksüz oğlan çiçeğı, yedilame, bıçak bumu, epelek (kelebek), gurt, köpek kalası vb. gibi motiflerdir. (Bak fotoğrallar)

Nişanlı kızlar kimi yörelerimizde, kayna, kayınbaba ve diğör bazı büyüklerin yanında konuşamazlar, Nişanlısına, (gelinse eşine) söylemek istediklerini, hele eşi askerde ise, çoğı zaman motiflerle dile getirmeye çalışırılar "Sonradan el altından nişanlıların çantalarına yerleştinler. Renkleri ekseriye siyah olur. Çünkü siyah ayrılığı ve hasreti simgeler. "Bu çoraplar üzerinde renkli iplik-

Aksaray ili Yenikent
Kasabasında örölmüş yörede
"topuk" diye bilinen "kırmızı"
motifli kadın çorabı

lerle gül, kuş, hançer, tabanca gibi motifler işlenir. Gül ve kuş kalp ayrılığını, aşkı, ve özlemi, hançer, tabanca vb. askerliğı simgeler."

Bu tür asker çorapları için de kimilerinde sevgi dolu deyişlerin bile yer aldığı⁽⁵⁾ görölür. Sayın Emin Kuzucular'ın bulup yayındığı şu örnkler gibi

-Şarkışla'nın Konak yazı köyünden bir askerın bavalundan alınan çorapta şu dörtlük yazılı:

İşledim çorabı gonca gül ile
Severdi gülünü bülböl ile
Beklerim yolunu bir ömör bile
Gölerek güt asker yarım gölerek

-Boynu bükük olarak çektiirdiğı bir fotoğraflı gönderdiğı için, İzmir'de bulunan Yahyalı'lı bir ere giden çorapta şu dörtlük yer almakla:
Dalından kopmuş gülüm
Uçlu gıflı bülbölüm
Yolun uzak kolum kırık
Eğme boynunu sümbölüm

Gelenek, görenek, töre, örl, yasa gibi toplumsal kurallar bireylerin, yaşadıkları toplum içinde ilişkilerini düzenli bir biçimde sürdürebilmeleri için, onları toplumsal yaşam

3- Emin Kuzucular: Aynı Kaynak

4- İsmail Öztürk : El Sanatlarının Toplum Kalkınmasında Önemli ve Amarat Köyüne El Örgüleri (Makale, 123- 132 s.)

- Aynı Kaynak

5 - Emin Kuzucular: Aynı Kaynak

içinde bir dizi kurullara uymaya zorlarlar. Toplumsal kuralların en belirgin ve ortak özelliği de yaptırımlardır. Yaptırımlar kişi üzerinde zorlayıcı, kınayıcı, özendirici, ödüllendirici baskılarını işleterek, toplumda uyumu ve düzeni konurlar.

Toplumun genel değer yargıları dışına çıkmış biri için hemen kınayıcı, ahlaki baskılar çalışır. Sözgelimi; köylerimizde, kasaba ve küçük kentlerimizde gençlerin konuşup anlaşarak evlenmeleri yasaktır. Ancak bu yasağı çiğneyenler de yok değildir. Şarkışla'nın Akçakışla bucağında böyle bir yasağın doğar ve gençler birbirlerine armağanlar verirler. Armağanlara "dutu" adı verilir. Çoğunlukla kızın verdiği çoraptır. Adı da "Oynaş çorabı"dır. Çorap hiç nakış konmadan düz olarak örülür. Çorap birince, kimsenin görmeyeceği yerde, çoğunlukla geceleri üzeri kalp, gül, bülbül gibi motiflerle bezenir. Motiflerle bezemede gösterilecek ustalık sevginin derecesini belirir.

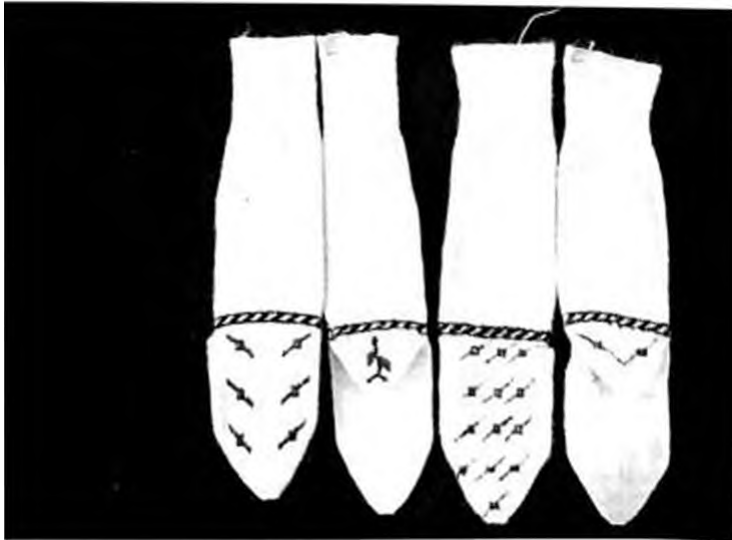
Dutu için çorap yeterli değildir. Çorabın

yanına bir mendil eklenir, saçtan kesilen tellerle bir püskül yapılır, tanıdık biri ile gönderilir. Dutuyu alıp veren gençler evlenmek üzere yemin almış sayılırlar, ola ki evlenemezlerse, kızın dutu verdiği duyulursa, tüm yaşamı boyu bu yüzden toplumca kınanır.

Genç kızların çeyizini süsleyen ve yöresi-ne göre değişiklikler gösteren çoraplar, geçmişte, (kimi yörelerimizde günümüzde bile) çeyizlerde yer almaktaydı. Bu nedenle kızlar, küçük yaşta örmeye başladıkları çorapları, çeyiz sandıklarına yeri geldiğinde kullanmak üzere yerleştirirdi. Sayısı da biçim ve deseninde olduğu gibi yöre yöre farklılıklar gösterirdi.

Sözgelimi; Aşık Müdâmi Alaman'ın 1947 yılında yazdığı "Cihaz Destanı" adlı şiirinde bir dörlükte olduğu gibi

"Bu ne alem bu ne ahenktir yarap
Geldi zilli deve benzedi Arap
Üç yönlü kazaktır yetmiş çift çorap
İpek mendiller hoş a yazıldı."

4) Aksaray İli Yanıkent Kasabasında örülmüş "topuk" denilen kurt motifli soldan ikincisi -kırmızı motifli- öksüz oğlan çiçeği motifli çoraplar.

ANTALYA EVLERİNDE FOLKLORİK UNSURLAR

"Ustam nasıl kondurdun
Taş başına binayı"
Giresun Türküsü

Musa SEYİRCİ*

Bir Türk
evinde Dede

Foto: Musa Seyirci

Yıllardan beri Türk evleri ilgimi çekmiştir. Nerede bir Türk evi görsem, damında şişe, saçağında kuş, penceresinde bindallı, buğday tenli kızlar, nur yüzlü analar aramış, düşünmüşümdür. Bu düşünmüşüm, araştırma düşünmüşüm mü desem beni Kütahya, Milas, Göynük, Atıyon, İzmir, Isparta, Sarıalanbolu, Trabzon, Fethiye, Giresun, Konya, Eskişehir, Bursa, Antalya evlerine götürmüşür.

Bugün çoğu korumasız, baykuşlara tünec olan bu evler doğayla, çevreyle son derece uyumludur. Bu uyumu sağlayan düşünce de Anadolu ve Türk Kültürü'nün soyluluğu, bütünleşmesi yatmaktadır.

Çevre ve doğayla uyum Türk evlerinin yüzlerce yıl yaşamasını sağlamıştır.

Oysa, günümüzde modern yapılar, çağdaş yapı malzemeleri, geçmişi refüze etmiştir, kimse bu çağdaş yapılarda geçmişten bir şey bulamıyor. Çabuk yapılan, hızlı dikilen bu monoton, dev apartmanlar zevksiz, sevimsiz, sanki insanları ezen, üzerine yürüyen devlerdir.

Ya insanın yüreğini, sevgisini koyduğu, kafesli, pahlı, cihannümalı, şahnişinli cumbalı, çiçek resimli Türk evleri öyle mi. Bu evleri yapan usta, yapıran ev sahibi evin yapıldığı sokağın ve evin her ayrıntısını birlikte düşünmüşlerdir.

Evler bir bakıma çağının kültürel tanığı-

* Araştırmacı yazar, il Kültür Müdür Yardımcısı-Antalya

dır. İyi incelendiğinde, planlarından, kesitlerinden giderek ayrıntılarına bakıldığında o dönemin yaşama kültürü, evlerden okunabilmir. "Evlerin asıl incelenmeye değer yönleri de biçimlerinden, görünüş özelliklerinden önce, onların yaşama kültüründen oluşma ilköleridir." (1)

Bu ilkeler yüzlerce yıllık kültürel birikimin sonucu ortaya çıkmıştır.

Benim memleketim olan Fethiye'nin köylerinde, Kaş'ın Elmalı'nın bazı köylerinde evler, ev sahibi ile ustanın birlikte düşünüp planmasıyla, köylü insanın imece yolu katılmıyyla ve komşu olacağı kişilerin de gönlü alınarak yapıldır.

Ev yaptırack kişi, ustaya duyurmak, ev yaptıracağını bildirmek için Antalya, Kaş, Elmalı, Fethiye yöresinde ya bir çuval buğday, ya bir küçük baş hayvan yada bir deri peynir veya yağ armağan gönderir. Ustanın işi yoksa, ev yapmağa isketliyse armağanı kabul eder. Sonra gider ve sahibi ile konuşur. Ev sahibinin de katılımı ile - gereksinmeye göre-loprağa çöple evin planı çizilir. Hayvanların ahır, ailein oturacağı mekan, samanlık, kiler gibi ayrıntılar komşunun evinin önünü yolunu kapatıp kapatmayacağı hep düşünölür. Mimarın okulunu bitirmeyen bu ustalar -eğer iyi bir ustaysa- kültürel birikimi ile ev sahibinin isteklerini göz önüne alarak öylesine bir ev yapar ki, bu eve baktığımızda o kişinin gücünü, kişiliğini, dünyaya bakışını okuruz. Her eve insanın, ailenin ruhu girmiştir (2)

(1) Cengiz Bektaş, "Çağdaş Türk Evini Oluşturacak Yaşam Kültürü", Türk Halk Mimarisi Sempozyumu Tebliğ Özetleri, Konya, 1990, s. 12

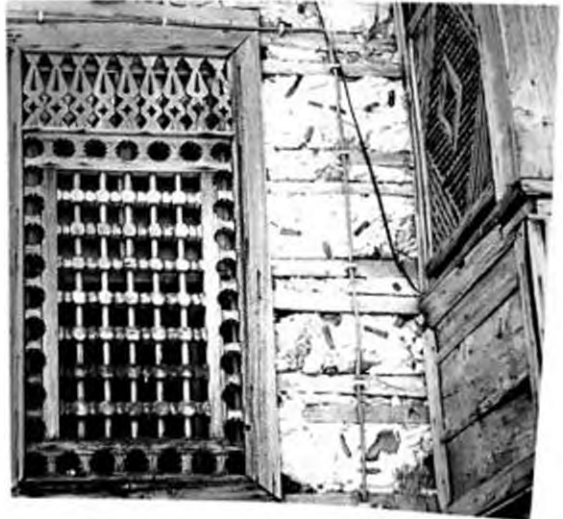
(2) Cengiz Bektaş (Başlıksız Tebliğ), Mimaride Türk Millî Üslubu Semineri, İstanbul, 1984 s. 81

- Şakir Seyirci, 1917 doğumlu, Okuması yazması var, Gökber köyü-Fethiye

- Musa Seyirci, "Antalya Kalesi Türk Evlen Üzerine Millî Kültür Sayı 71 (Nisan 1990), s. 30-31

Bakusel motiflerle süslü bir kapı
Foto: Musa Seyirci

Eli balinde motiflerle süslü bir pencere
Foto: Musa Seyirci

Evde oran ve estetik vardır. Doğaya, çevreye uyumludur, işlevseldir.

Evin yapımının planı çizildikten sonra, komşuların karşılıksız yardımlarıyla imece yoluyla yapılarak evin temeli kazılır, ağaçları getirilir, taşı taşınır, harcı kanılır. Ve temele kurban kesilir. Kan akıtılır. Kurban eş-dostla, konu komşu ile yenilir, içilir, dua edilir. Bu kurban, evi kötülüklerden koruyacaktır., Ev halkın deyimiyle "temelli kalacaktır, aileye ocak olacaktır" kazasız, belasız yapılmasını sağlayacaktır.

Evin yapımı bitince, çatısı kapanınca Antalya'da ustalar "keser oynatırlar, keseri tahtanın üzerinde tıkrıdalarak bir ezgi tutturlar.Öyle ustalar varmış ki, keseri oynattı mı, yirmi keser birden takırdıyor sanırmışsınız. Bu işini bitirmenin bildirilmesiymiş. Emeğin kutlanması istememiş. O zaman askı asılmış, çatının üzerine bir bayrak diki- lir, bir başka direk, arasına ip gerilmiş. Evi yapanın hısmı-akrabası, konu-komşusu, ustalara armağan getirip bu ipe asarlarmış. Kimi havlu, kimi göyneklik, kimi şu, kimi bu ...gönüllülerinden ne koparsa."

"Antalya'lı ustalar bu keser oynatma sırasında 'Şabaş, şabaş' derlemiş (Sayın Prof. İlhan Başgöz söyledi)"

"Şabaş, Mezopotamya'da güneş tanrısının adımıymış, (Sözlükte, Farsça "şan ol" demek olduğu yazılı).⁽³⁾

Bu da Anadolu halkbiliminin, Anadolu kültürünün soyuluşunu, zenginliğini, bin çiçekli kültür bahçesi oluşunu gösterir.

Fethiye yöresinde ev bitince, bir kurban kesilir, kurbanın kanı kapı üzerine çalınır, eli dua ile konu-komşu ile birlikle yenilir. Kurbanı kesmeyen adağını yerine getirmeyen huzursuz olur. Kurban kesense evinde, mutlu, huzurlu yaşayacağına inanır.

Antalya Kaleiçi evlerini gezdiğimizde, çoğu ev kapılarında at nalı, pencerelerde kafes, üzerlerinde göz boncuğu görürüz. Bunun anlamı evin kötü, kem gözlerden korunmasıdır.

Evlerin pencerelerinde kafes vardır. Kafesi yaptıran evin sahibi çocuğunu, torunu düşünmüştür. Sevgisini ortaya koymuştur. Evinde hayat (sola) vardır. Antalya'nın Hayal, adından da anlaşıldığı gibi insan sofra'ya oturduğu, komşularıyla konuştuğu, kaynaştığı yaşamının büyük bir bölümünün geçtiği yerdir.

Ev sahibinin yaşama bağlılığını, doğaya düşkünlüğünü, sonsuzluk düşüncesini evlerin şahinşinleri, cihannümaları ortaya koyar.

Ya Fethiye, Alanya evlerinde evin damına dâkilen şişelere ne demeli. Şişeleri saydığımız zaman o evde evlenme çağında kaç kız olduğunu öğreniriz. Evdeki kızlardan binsi hayırlısıyla evlendiyse, şişelerden birisi kırılır.

Yine Kaleiçindeki bazı evlerin duvarları- na, iç odalarına bazı hayvanların, bakkilerin resimleri çizilmiştir. Hayal ağacı çizilen evler de vardır. Bu sahibinin yaşama bağlılığını gösterir. Kapıların üzerindeki "kafesler",kim geldipenceleri" insanların güven içinde bir- biriyle iletişimni sağlar. Evlerin dış köşelerinde- deki pahalar yumuşak geçişin,estetğin ürünüdür.

Evlerin içerisinde yer alan gusulhane, serenler, yükükler ve üzerine yapılan süsle- meler halkbilimsel kültürün zenginliğini orta- ya koyar. Yine evler renkli el emeği, göz nuru, kilim, halı dokumalarda döşenir, hayal- la, köşküde, oturma odalarında halı, yastık- lar, pencerelerde, serenlerde çiçek desenli el işi örtüler, danteller yer alır. Maddi kültürü- müzün zenginliğini pencerelerde, balkonlarda saksı içindeki yer alan çiçekler doğaya bağlılığımızı ortaya koyar. Öte yandan eski Türk evlendne, baş odada duvarda torba içinde Kuran-ı Kerim yer almaktadır. Kapı tokmakları eldir, bereketdir, aslan başı güçtür.

Bizim Rum işi, Yunanlıların da Türk döse- mesi diye adlandırdıkları evlerin taşlıkları bile desenlidir.⁽⁴⁾

Evlerin içinde yaşayan insanıyla, kendi

(3) Cengiz Bektaş, Antalya, İstanbul-1980, s. 21

(4) Cengiz Bektaş, "Korumak", Antalya Gazetesi, Sayı 19058 (4 Eylül 1990), s. 1

yapısal konumuyla, iletişim sağlamadaki özellikleriyle folklorik zenginlikler görmek mümkündür. Bugün Toros Dağları'nın üzerinde yer alan Akseki'nin Cevizli kasabasında, evlerin saçtağında tahtadan yapılmış kuşları, İbradi'da son derece süslü, bitkisel desenli tavan göbeklerini, Kaş'ta, Kağan'da "sokaklara kapı kapı açılışı, açılıp üstü bşi sevgi kokusu", alınızda güneşi hisseder gibi görürsünüz.

Sözlerimi bitirirken, çoğumuzun bildiği Kaleiçi gerçeğine değineceğim. Doğal bir sınırı olan, eski Türk evlerinin yer aldığı, açık hava müzesi görünümündeki Kaleiçi bugün turizme soyunmuştur. Ancak Kaleiçi dönün Kaleiçi değildir. Dönün Kaleiçi çok canlı bir yerleşim alanıydı. Şair-Mimar Tarık Akıfopu'nun da belirttiği gibi her an kadınların tokuş seslerini, bakırcıların, demircilerin çekiş seslerini, nar, portakal ağaçlarını hüsnyusulların, tesleğenlerin kokusunu, üç etekli kızları, aynalı develeri, oynayan çocukları, söyleşen kadınları, ahşabın kokusunu duyar, giderek tarihli yaşadınız

Kaleiçi pansiyonlarla, dört yıldızlı otellerde turizme soyunmuştur. Yapılan restorasyonlarla sokakları yenilenmiştir. Ancak, o sokak-

larda oynayan çocuklar yoktur. Saatçi, yorgancı, bakırcı kalmamıştır. En önemlisi Kaleiçi'nin soylu kültürünü yaşatan gerçek Kaleiçili kalmamıştır. Kapı önlerinde hem iş yapıp hem de konuşan kadınlar görünmez olmuşlardır. Cumbalar, kafesler, çatılar, evler yenilenmiş, cilalanmış, boyanmıştır. Ancak yüzleri soğumuştur. Sarmaşıklar, çiçekler yok olmuşlar. Geçmişle yağmurun bır damla suyu bile dışarı atılmayıp, sarnıçlarda toplanan Kaleiçi'nde, döşeme taşlarının üzerine beton dökülmüştür. Akan sularının üzerine "içilmez" yazılmış. Yal limanındaki sakinlerin oturduğu kahveler kalkmıştır. Oysa, turist yaşayan , otantik geçmişteki Kaleiçi'ni daha çok evertedi kanımca.

Bugün Kaleiçi'nde yeni sahipleri-iş yerlerine bile yabancı adlar veren-otelciler, pansiyoncular, halıcılar, dericilerdir. Günümüzde yapay bir görünüm arzeden, turistlerin bile hoşlanmadığı Kaleiçi'nde hiç olmazsa bir sokakla, halk kültürünün unsurları, eski hayatın özü bütün güzelliğiyle yaşatılmalıdır. Otantik yapıyı, canlı kültürü Kaleiçi'nde yok edilip, sonra niçin turist gelmiyor diye kimse-nin şikayet etmeye, sızlanmaya hakkı olmaz

Foto: Musa Seyirci

Kuş motifli bir Türkevî alınlığı

MÜŞTAK BABA'NIN ŞİİRLERİNDE ATASÖZLERİ VE DEYİMLER

Ahmet DOĞAN *

Müştak Baba, 18. asrın ikinci yarısı ile 19. asrın ilk yarısında yaşamış bir mutasavvıl şairdir. 1758 senesinde Bitlis'te doğmuş. 1838 senesinde Muş'ta şehit edilmiştir. Kimler tarafından şehit edildiği hususunda değişik görüşler ileri sürülmektedir. Asıl konudan uzaklaşmamak için bu yazımda bu görüşlere yer vermeyeceğiz.

Devrinin bir geleneği olarak önce medrese tahsili gören Müştak Baba; daha sonra "gönül yolu"nu seçerek Kadiri tarikatına intisap etmiştir. Arapça'ya ve Farsça'ya vakıf olan Müştak Baba, bu lisânlarla da şiirler kaleme almıştır.

Şair, birçok yerler dolaşmış, İstanbul'a gelmiş, Eyüpte Selâmi Etfendi Dergâhı'nda "post-nişin" olarak ırşatta bulunmuş ve birçok halifeler yetiştirmiştir.

Esas ilibarıyla konumuz Müştak Baba'nın şiirlerindeki atasözleri ve deyimler olduğu için, burda şairin hayatından, edebi şahsiyetinden ve eserlerinden tafsillatlı olarak bahsetmiyoruz.

Kültür unsurlarının, zaman içindeki taşıyıcısı olan dilin malzemesi kelimelerdir. Aynı ayrı diller, nasıl ki, ayrı ayrı kültürlere ve buna paralel olarak da ayrı ayrı milletlere işaret ediyorsa, kelimeler ve bu kelimelerin kullanılış tarzı da bu kültür bütünü'nün temelini teşkil eden utak parçaları meydana getirmektedir. O halde bir kişinin kullandığı kelimeler, deyimler vs. bir bakıma o şahsın kültürünün rengine ve derinliğine, kültürü yaşatma gücüne işaret etmektedir. Bu açıdan baktığımız zaman, Müştak Baba'nın

Türk kültürüne verdiği önemi, onu yaşatma gücünü yakından görebiliriz. Tasavvufi konularda -diğer şairler gibi- bilhassa mecaz sanatına yer veren şair, diğer konularda atasözlerinden ve deyimlerden oldukça faydalanmıştır.

Burada hemen belirtelim ki, bu atasözleri ve deyimlerin bir kısmı olduğu gibi verilirken, bir kısmı da -vezin, kafiye vs. gereği- değişik ifade şekilleriyle şüre aktarılmıştır.

Müştak Baba'nın şiirlerinde geçen atasözleri ve deyimlerin bir kısmını şu şekilde sıralayabiliriz.

A- ATASÖZLERİ

1. "Acı acıyı keser"

Dûd-ı âh-ı firkatin yetmez mi neylersin duhan

Acı acıyı keser şâhâ meseldir râygân

Nâr-ı aşk-ı dūd ile kelm eyleyim ağıyardan

Sırı sır ılmek gerektir ayl vezir-i nûktedân

2. "Alıcı kuşun ömrü az olur"

Hele meşhur mesel oldu delil

Alıcı kuşun olur ömrü kalil

3. "Asıl azmaz bal kokmaz"

Asıl azmaz deyü meşhur meseldir hakkâ

İrkî tâhir olan elbetde olur hayr-ı halel

4. "Aşk ağılatır dert söyler"

Aşk âdemi oynadur ey dîl-nûbâ

Derd âdemi söyledir ey mehlîkâ

5. "Denize düşen yılana sarılır"

Sarımış nîlûterler taki muhtâr

* Hacettepe Üniversitesi Öğretim görevlisi

Yılana sarılır suya düşenler

6. "Dünyada eken ahirette biçer"

Dünya-yı tenâ mezra'a-ı milk-i bekâdır.

Mahsûlünü bundan iletir merdüm-i ukbâ

7. "Gelmek iradet gilmek icazel"

Gelmek irâdet didim gilmek icâzel söyledi

Sabr idelim görelim Hazret-i Allah nider

8. "Gözden irak olan gönülden de irak olur"

Nola yârân bizi nisyân iderse Müştâk

Gözden irak olur ihyâ ta gönüllerden irak

9. "Güneş balçıkla sıvanmaz"

Gil ile güneş yüzü sıvanmaz gözün aç bak

Evlâd-ı Muhammed ü Alr'ye söyleme torlak

10. "Nerde birlik orda dirlik"

Kande birlik olursa sultânım

Anda dirlik olur benim canım

11. "Söz gümüşse sükût atıdır"

Suhen sim olsa da gerçel dimişler

Anı sakla gönülden ta ola zer

12. "Yemeyenin malını yerler"

Malını yemeyenin lokmasın iller yerler

Üstüne buzluca bir maşraba su içerler.

13. "Yüzü güzel olanın huyu da güzel olur"

Biz can gözüyle seyr ideriz hüb-rûları

Müştâk rûyu pâk olanın kalıbı pâk olur

B- DEYİMLER

1. "Baş açık yalın ayak"

Ka'beü'l-üşşâka reh-yâb olalı hayrân ü

Şiirlerin tasnifine son şekli henüz vermediğimiz için örneklere divandaki yerini bu yazımızda belirlemedik. Ayrıca örnek olarak verdiğimiz atasözleri ve deyimleri de alfabetik sırayla verdiğimiz belirledik.

mest

Baş açık yalın ayak ağılar gezer divâneler

2. "Beş para etmez!"

Şehr-i Bîlîs de ne lâzım hûner-i bi-kıymet

Ma'rifet mantır değmez güher olmuş pâ-m-âl

3. "Dağ üstü bağ"

Bûlbûl-i cânsın olma zâg kılma nişimen-i luzağ

Ta kım ol tağ üstü bağ işbi zemin ile esmâ

4. "Gökte ararken yerde bulmak"

Safâ geldin etendim nâzeninin ey meh-i mağnûr

Seni göste araken yerde buldum ey cemâl-i nûr

Aceb yol mu yanıldı mest-i nâzım bu gece mahmûr

Kudûmünle şehâ şehnez okunsun buselik mâhûr

Aceb mi bezm -i seyr âhenk iderse nâle-i lanbûr

Döker derd-i derûnüm sinesinden mû be-mû sanlûr

5. "Gözden sürmmeyi çekmek"

Tağ astû bağ olalı leyâ-yı tab'ıma

Uymuş cünûna sürme çeker dâğ-ı Jâleden

6. "Hora geçmek"

Deşli sadrında yüzü yerde yatan hayrân ü mest

Hidmetin hora geçürdi gör o mihr-i hâveri

7. "İnce eğirip sık dokumak"

Zâhidâ delik-i rıyâyı bana arz eyleme sen

Öyle ince eğirüb sık tokumak bilmem ben

8. "Kıyamet koparmak"

Ol şûh-ı hırâmân geçüb arz eyledi kamel

Müştâk-ı cemâlin başına kopdu kıyâmet

9. "Kulağa küpe etmek"

Sözlerim güşına mengüş eyle

Dil ile dilleri serhoş eyle

10. "Odu ocağı sönmek"

Kec nigâh ile ocakzâdelere hor bakanın

Odu ocağı söner elbet olur ömrü telet

11. "Parmak ısırma"

Lik sana sihr-i efsünüm neden kâr eyle-
mez

Hayretimden barmağım mecrûh-ı dendân
eylerim

12. "Tereciye tere satmak"

Her kim erbâb-ı kemâlâta olur harî-endâz

Körler nahl-ı gülîstâna taş atmak gibidir.

Şehr-i Billis'de hûner arzın iden Müştâk'a

Aynı bostancıya vallah tere satmak gibi-
dir.

13. "Üstüne su içmek"

Malını yemeyenin lokmasının iler yerler

Üstüne buzluca bir maşraba su içerler

14. "Zülfü yâre dokunmak"

ZÜLF-i yâre tokunub çok da uzatma sahnı

Ey gönül rişte-i ümidi o sevdâdan kes

AHİLİKDE KUL YUNUS

Yaşadığın beldelerde, dolaştığın ülkelerde;
İmrendiğin müzelerde ahiliği görmez misin?..

Akıl ahlâk yolundaki, ilim irtan uğrındaki;
Doğrulukla çalışanda ahiliği dermez misin?..

Fırçasıyla kalemiyle, notasıyla şiriyle;
Sanat hakkın vereniyle ahiliği sevmez misin?

Çiftisinde içcisinde, vatan millet bekçisinde;
Yedisinde yelmisinde ahiliğe gelmez misin?..

Turan elle gören gözle, gülen yüzle tatlı dile
El emeğin göz nuruyla ahiliğe ermez misin?

Ekonomi Sosyoloji, kültür hukuk teknoloji;
Baş kaynakları beslenirken ahiliği duymaz misin?

Adaletle emniyetle, Eğitimle hükûmetle;
Devlet kuran hikmetiyle ahiliğe uymaz misin?

Zengin yoksul ayırmayan, güçlü diye kayırmayan;
Hekimlerle hakimleri, ahilikte bulmaz misin?

İnsanlığın öndeleri, cümle veli şühedayı;
Hacı Bektaş Mevlânayı ahilikte saymaz misin?

Mümin kulluk sevdasıyla, ilâdenin alâsıyla;
Ahilikde kul Yunusla deryalara dalmaz misin?..

Refik SOYKUT

21.11.1991

5. GELENEKSEL TİYATRO FESTİVALİ ANTALYA'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

5. Geleneksel Tiyatro Festivali 9-12 Ekim 1991 tarihleri arasında Kültür Bakanlığının maddi desteği, Milletlerarası Kukla ve Gölge Oyunu Birliği Türkiye Milli Merkezi ve Anadolu Folklor Vakfı tarafından Antalya Valiliğinin katkıları ile Antalya ilimizde gerçekleştirilmiştir. Kukla, Karagöz, Köy seyirtlik oyunu, Orta oyunu, Vantrikok gösterileri Kaleiçi Yat limanı Anlı -Tiyatrosu, Cumhuriyet Meydanı Özel kongre Salonu ile 6 adet ilkokulumuzda gerçekleştirildi. Festivale ilgi çok büyüktü. Festival süresi içerisinde Antalya Devlet Güzel Sanatlar Galerisinde bir de "Karagöz Tasvirleri" sergisi açılmıştır. Sözkonusu festival iki yılda bir olmak üzere geleneksel olarak düzenlenmektedir.

ANADOLU FOLKLOR VAKFI İSTANBUL GRUBU ROMANYA'NIN ULUSLARARASI FESTİVALİNE KATILDI...

9-17 Temmuz tarihleri arasında Romanya'nın Pitești kentinde düzenlenen uluslararası folklor festivaline Vakfımız İstanbul grubu ülkemizi temsilen iştirak etmiştir. Grubumuz gerek repertuarında bulunan yöre dansları gerekse disiplini ile izleyenlerin beğenisini kazanmıştır. İlgili komite gönderdiği yazıda gelecek yıllarda da yeniden Vakfımız grupları ile işbirliği yapmak istediğini belirtmiştir.

HABERLER

ANADOLU FOLKLOR VAKFI ANADOLU HALK SANATLARI 10. SERGISİNİ AÇTI

17 Aralık 1991 - 3 Ocak 1992 tarihleri arasında Ankara Devlet Güzel Sanatlar Galerisi Eşref Üren Salonunda Vakfımızın 10. Kuruluş yıldönümü, Vakıflar Haftası nedeniyle Anadolu Halk Sanatları 10. Sergisini açtı. Serginin açılışın yapan TBMM Başkanı Vekili Sayın Yıldırım Avcı açış konuşmasında; günümüzdeki demokratikleşmenin en hızlı bir şekilde yürütüldüğü bugünlerde Anadolu Folklor Vakfının da çeşitli illerimiz, ilçelerimiz hatta köylerimizden derleyip bir araya getirdiği bu güzel sergi de "Anadolu insanının kültürde demokratikleşmesinin bir ifadesidir" dedi. Vakıf Genel Başkanı Rüştü AKAR'da yaptığı konuşmada, bu sergimizin iki amacı var; birincisi açmayı planladığımız "Yaşayan Folklor Müzesi"nin çekirdeğini oluşturmak, ikincisi ise büyük kentlerde yaşayan insanlarımıza geçmişlerini hatırlatmak, bu değerli halk kültürünü bilmeyen insanlarımızı bilgilendirmektir, dedi. Sergilenen 85 çift çeşitli yörelerimize ait çoraplar, 75 adet çeşitli baston, asa, kırbaç, 63 adet çeşitli kilim, karagöz tasvirleri, 37 adet halk çalgıları, marmara bölgesine ait 47 çeşitli illerimize ait heybe, 15 çeşitli formda, halı yastık, bakır kaplar, sedef kakmalar, 12 ilimizin en orijinal kadın giysiyeri serginin içeriğini oluşturmaktadır. Sergiyi hergün yaklaşık 2000-2500 kişi izlemiştir.

ANADOLU FOLKLOR VAKFI ANKARA HALK OYUNLARI GRUBU DIJON FESTİVALİNE KATILIYOR.

Her yıl Fransa'nın Dijon kentinde 31 Ağustos 6 Eylül tarihleri arasında gerçekleştirilen Bağbozumu Şenlikleri içerisinde yer alan Uluslararası Halk Dansları Yarışmasında Türkiye'yi bu yıl (1992) Vakfımız Ankara grubu atlantik dalda temsil edecektir. Gerek festival komitesinin Vakfımızı bizzat daveti, gerekse Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü'nün 10.12. 1991 tarihi ve 4480 sayılı yazısı ile bu yıl Dijon festivalinde ülkemizi temsil etmesinin uygun görüldüğünü bildiren resmi yazısı vakfımıza ulaşmıştır. Vakfımızca Türk halk danslarını ciddi bir şekilde ele alarak hizmet veren gençliğimize bu nedenle teşekkür etmeyi borç biliriz.

ANADOLU FOLKLOR VAKFI ZONGULDAK GRUBU ALMANYA'NIN PADERBORN KENTİNDE YAPILAN ULUSLARARASI HALK DANSLARI VE GENÇLİK FESTİVALİNE İŞTİRAK ETTİ...

24 Haziran 1 Temmuz 1991 tarihleri arasında Almanya'nın Paderborn kentinde düzenlenen gençlik ve dans festivaline davet edilen Vakfımız, söz konusu festivale Zonguldak grubunu göndermiştir. Grubumuz Adıyaman Trabzon erkek, Artvin, Zonguldak kız oyunları ile festivalin en göz dolduran grubu olmuştur. Bu festivalin amaçlarından biri de festivale iştirak eden ülkelerin dansçılarını aile yanında misafir etmektir. Böylece hem ülkenin insanını tanımak hem de kendi geleneksel kültür değerlerini ve yaşam biçimlerini tanıtmaktır. Paderborn festivaline 1987 yılında da Vakfımız grubu iştirak etmişti. Bu festival de iki yılda bir olmak üzere düzenlenmektedir. Grubumuzun kaldığı aileler ile diyalog halen devam etmektedir.

D. FIKRİ SAĞLAR
DYP-SHP KOALİSYON HÜKÜMETİNDE
KÜLTÜR BAKANI OLARAK YER ALDI.

İçişleri Bakanlığı Sayın Fikri SAĞLAR DYP - SHP Koalisyon Hükümetinde Kültür Bakanı olarak yer aldı. D. Fikri Sağlar Sosyal Demokrat Halkçı Partisinin Genel Sekreterliğinde de bulunmuştu. Kendilerini kutlar, Ulusal Kültür politikamızın Atatürk'ün isteği doğrultusunda bir an önce oluşturulması ve dünya kültürlerindeki çağdaş yerini alması gibi çok yoğun işlerdeki çalışmalarında başarılar dileriz.

HALK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA DAİRESİ BAŞKANLIĞINA AYNI DAİRENİN
BAŞKAN YARDIMCISI ZÜMRÜT NAHYA ATANDI

Kültür Bakanlığının Halk Kültürü Araştırma Dairesi Başkanlığına Zümrüt NAHYA getirildi. Nahya aynı dairede sırasıyla Araştırmacı, Şube Müdürü, Daire Başkan Yardımcılığı görevlerinde bulunmuş, 12 Ekim 1991 tarihinde Daire Başkanlığına getirilmiştir. Aynı dairenin tüm basamaklarını bir bir çıkararak Daire Başkanı olan Nahya'yı yeni görevinden dolayı içtenlikle kutlar, Türk Halk Kültürü Dairesinin daha başarılı olması için elinden geleni yapacağından hiç kuşkusuz olmadığını da belirtmek isteriz.

Karacaoğlu
Sempozyumuna
Katılan bilim
adamları
toplu halde

2. ULUSLARARASI ADANA KARACAOĞLAN KÜLTÜR VE
SANAT HAFTASI DÜZENLENDİ.

Adana Valiliği, Çukurova Üniversitesi ve Adana Belediyesi'nin katkıları ile 2. Uluslararası Karacaoğlu Kültür ve Sanat Haftası 19-22 Kasım tarihleri arasında Adana'da gerçekleştirildi. Bu yıl düzenlenen festivalde 2. Karacaoğlu ve Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu, Yerli ve yabancı Halk oyunları toplulukları gösterileri, Çeşitli Sergiler, Şairler Gecesi, Aşıklar Şöleni, Tiyatro gösterisi, Şanlıurfa Devlet Türk Müziği Konseri, Şiir okuma yarışması, Çukurova yemekleri yarışması, Milli Piyango 19 Kasım çekilişi ve Konsenye yer verdi. Gerçekten birçok konunun işlendiği kültür haftası oldu. Ülkemizin 4. büyük ili olan Adana'da, bu festivalin gelecek yıllarda daha profesyonelleştirilerek devam ettirilmesi hem Adana ilinin tanınmasını hem de büyük halk ozanları Karacaoğlu'nun yeni nesiller tarafından unutulmamasını sağlayacaktır.

Adana Uluslararası Karacaoğlu Kültür ve Sanat Haftasında büyük bir özveri ile çalışan Adana Valisi Sayın Recep Birsin ÖZEN, Belediye Başkanı Sayın Selahattin ÇOLAK'ı yürekten kutlarız. Festivale bu yıl, Romanya, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinden Has-Der Halk Sanatları Derneği, Anadolu Folklor Vakfı, Ankara Halk oyunları grubu, Azerbaycan Halk Dansları, Grubu, Gagoğuz Halk Dansları, Tataristan halk dansları grubu halk oyunları ile iştirak etti. 23 Şair, 30 Aşık, 59 Bilim adamı, 4 sergi, bir şiir okuma yarışması, bir tiyatro temsili, 2 halk müziği konseri ve bir yemek yarışması gerçekleştirildi.

ANADOLU FOLKLOR VAKFI HALK KÜLTÜRÜ BELGESELLERİ ÇEKİMLERİ BAŞLADI..

Halk Kültürü Araştırma Dairesinin teknik yardımı, Vakfımızın maddi ve teknik katkısı ile DTCF Öğretim Üyesi Doç. Dr. Atilla ELDEN, Araştırmacı Refik SOYKUT'tan oluşan 8 kişilik ekip tarafından önce Karadeniz bölgemizde bulunan KAÇKAR dağlarında yaşayan karadeniz kadınlarının yaşamlarını geleneksel bir şekilde ele alan bir belgesel çekimi yapılmıştır. Daha sonra da Kırşehir ilimiz AHLIK'ten YUNUS EMRE'ye isimli bir belgesel çekimi tamamlanmıştır. Her iki belgesel çekiminde de 40 dakikalık , 4 bölümlük hazırlık yapılmıştır. Bu çekimlerin daha sonra ülkemizde ve yurtdışında yayın kuruluşları ile işbirliği yapılarak izlenmesi sağlanacaktır. Bu çalışmalarımız yeni ve ilk olduğundan birçok yönden zorluklar karşısında kalmıştır. Gelecek yıllarda ele alınmamış bazı, halk kültürü değerlerimizin yaşadığı ve bölgesinde uygulandığı gibi ele alınmasına özen gösterilerek devam edilecektir.

Halk Kültürü Belgesel film
çekiminde mahalli oyun
oynayan Abidin Ertek

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ DEVLET HALK DANSLARI TOPLULUĞU DIJON HALK DANSLARI YARIŞMASINDA OTANTİK DALDA DÜNYA İKİNCİSİ OLDU.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Halk Dansları Topluluğu 1-9 Eylül 1991 tarihleri arasında gerçekleştirilen Uluslararası Dijon Halk Dansları festivalinde otantik dalda "Dünya ikincisi" oldu. Aynı topluluk daha önce de bu festivalin en iyi kostüm ödülünü kazanmıştı. İsminin başında her ne kadar Devlet kelimesi bulunmakta ise de sözkonusu topluluk halk dansları konusunda amatör boyutta çalışmalar yapmaktadır. Grubun programı Kıbrıs Türkünün zengin halk kültürü değerlerini sunması ve yaşatması bakımından çok büyük önem taşımaktadır. Topluluğun gelecek yıllarda daha geniş ve büyük programlar düzenleyerek Kıbrıs Türk Kültürünü daha iyi biçimde tanıttığını umuyoruz.

Ancak, bize ulaşan bilgilere göre, Sözü edilen bu Topluluk dışında, Kıbrıs Türk Kültürünü tanıtan Halk Sanatları Derneği Has-Der'in özvenli çalışmalarından söz açmadan da geçemeyeceğiz. Has-Der, Halk dansları ve Halk müziği'nden başka halkbilimin diğer dallarında da değerli bilimsel araştırma ve çalışmalar da bulunmaktadır. Devletin desteği olmadan beş yıldan beri çıkarmakta olduğu Halkbilimi dergisi buna en güzel örnektir.

Unutulmamalıdır ki Türkiye'de 30-40 yıllık Folklor Dernekleri bile böyle bir Dergi çıkaramamaktadır.

TEKNOLOJİ MESELESİ

İlk "poliüretan" yalıtımlı buzdolabı. İlk "roll-bond" buzluk. İlk "üç kapılı" soğutucu. İlk "üç gözlü" tam otomatik çamaşır makinesi. İlk "ekonomi sağlayan" tam otomatik çamaşır makinesi. Tüm ocaklarında "güvenlik

donanımı" olan ilk fırın. Soğutma gazı ozon tabakasına zarar vermeyen, ilk "çevre dostu" soğutucu.

AEG ülkemizde hep üstün teknolojiye sahip "İk"lerin markası oldu.

AEG, çağdaş Türk insanına 30 yıla yakın bir süre, hayatını kolaylaştıran ürünler sundu. Sunmaya devam ediyor.

Allgemeine Elektrizität Gesellschaft* 30 yıldır, deneyimini ve teknolojik birikimini Türk insanıyla paylaşıyor.

Çünkü AEG büyük olmanın ve insana hizmet etmenin temel şartını çok iyi biliyor. Bu, bir teknoloji meselesidir.

AEG

HAYATIN
TADINI
ÇIKARIN

*AEG markalı ilk ürün, buzdolabı, bundan 102 yıl önce, 1889'da sunuldu. AEG bugün elektrikli ev aracı üretiminde bir dünya devi. Avrupa'da 100 milyonun üzerinde AEG markalı beyaz eşya kullanılıyor. Araştırmalar, Almanya'daki evlerin %99'unda en az bir AEG olduğunu gösteriyor.

KONUT ANAHTARI

Bu anahtar

Emlak Bankası'nın gerçekleştirdiği

modern ve çağdaş

onbinlerce konuttan

birinin anahtarıdır.

BANKACILIK ANAHTARI

Bu da bir anahtardır.

Emlak Bankası'nın sunduğu

çağdaş

bankacılık hizmetlerinin

simgesidir.

EMLAK BANKASI

BU KÜLTÜRÜ YARATAN İNSANLAR..

Sizlersiniz.

VakıfBank çalışmalarında

bir konuya çok büyük

önem verir: Siz.

Bankacılık hizmetlerinde olduğu

kadar, her büyük bankanın

yer alması gereken, kültür,

sanat ve

spor faaliyetlerinde

VakıfBank her zaman öncüdür.

